

Glas

Glasiło SZOL za Gorenjsko

Gorenjske

Izdaja: Gorenjski tisk / Ureja:
Uredniški odbor / Odgovorni
urednik: Slavko Bezjak
Tiskovni uredništva 476 — uprave 476
Vstopni račun pri Komunalni banki
Kranj št. 61-KB-1-Z-136 / Izhaja v
ponedeljnik in petek / Naročnina:
letna 600, pollet. 300, mesečna 50 din

Zbor slovenskih gostincev na Bledu

Analiza letošnjega turizma in predlogi za prihodnje leto

S svečano otvoritvijo v torek zvečer se je v prostorih Kazine na Bledu začel 4. zbor gostincev Slovenije, na katerem se je zbralo 857 delegatov, predstavnikov okrajnih gostinskih zbornic ter turističnih društev iz vseh krajev Slovenije. Med številnimi povabljenimi so bili tudi predsednik Zveze gostinskih zbornic FLRJ tov. Krsto Filipovič, član Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS Julij Beltram, predsednik Gostinske zbornice LRS Stane Renko, predsednik Republiškega odbora sindikata trgovskih, gostinskih ter turističnih delavcev Slovenije Albin Kovač, predsednik ObLO Bled Jože Kapus, zastopniki zveznih in republiških sekretariatov ter centralnega in republiških odborov sindikatov trgovskih, gostinskih in turističnih delavcev iz drugih republik.

Po svečani otvoritvi sta moški pevski zbor in folklorna skupina turističnega društva z Bleda priredila gostom kratek kulturni program.

V sredo jutraj pa je začel 4. gostinski turistični zbor Slovenije s svojim delom. Zelo izčrpno poročilo o uspehih oziroma neuspehih ter pomanjkljivosti letošnje turistične sezone je podal podpredsednik Republiškega odbora sindikata trgovskih, gostinskih in turističnih delavcev Slovenije tov. Boris Matajec.

10, v juniju 22 in v juliju 15 deževnih dni. Podobno je bilo tudi v Bohinju, Kranjski gori, na Jezerskem ter v Zgornji Savinski dolini.

Ob upoštevanju vsega tega, kar je vplivalo na razvoj turistične sezone torej ni čudno, če smo letos imeli do 31. julija 12% manj domačih in 30% inozemskih gostov kot v istem razdobju lanskega leta.

POMANJKLJIVOSTI V TURISTIČNI ZAKONODAJI

Nekatero pomanjkljivosti pa so tudi v turistični zakonodaji. Razen zakona o turističnem sotorjenju ter odloka o turistični taksi nimamo v Sloveniji nobenega predpisa, ki bi urejal turistično dejavnost in dal turizmu pravo vlogo v našem gospodarstvu. Predvsem pogrešamo predpis o določitvi območij turističnih krajev, s katerimi naj bi se določilo, kakšen mora biti kraj oziroma mesto, s katerim naj bi se določilo, kakšne odlike mora le-ta imeti, da ga lahko proglasimo za turističnega. Le tako se bo razjasnilo, kateri kraji so pri nas res turistični, pristojni organi pa bi imeli jasnejšo sliko, kam in kako smotrno vlagati investicije v turizem. Pomanjkljivi in neneotni so tudi lokalni predpisi o oddajanju zasebnih turističnih sob, medtem ko še sploh nimamo predpisa o turističnih vodnikih, ki bi ga lahko sprejeli posamezni ljudski odbori. Nedvomno bi bilo potrebno, da bi izdali take odloke vsaj večji turistični kraji in mesta na Gorenjskem.

Kar zadeva turistično sotorjenje, lahko ugotovimo, da zakona niso povsod enako uresničevali. Se vedno so bili primeri divjega campiranja, čeprav imamo sedaj že dovolj urejenih camping prostorov. V prihodnje bodo morali zlasti občinski ljudski odbori ter turistična društva posvetiti temu problemu več pozornosti, saj divje campiranje povzroča škodo, razen tega pa omogoča, da se izletniki izognajo plačevanju turističnih taks.

MNENJA IN PREDLOGI

V razpravi je sodelovalo precej delegatov, ki so načeli vrsto perečih problemov našega gostinstva in turiz-

ma, mestoma pa je razprava zašla v obravnavo manj pomembnih stvari. Nekateri diskutanti so omenjali vprašanje kadrov v gostinstvu. Ugotovljeno je bilo, da gostinska šola v Ljubljani sicer vzgaja solidne gostinske kadre, ki pa se potem v podjetju ne uveljavijo kot bi bilo želeli. Poudarjeno je bilo, da bi moral zlasti mlad izšolan gostinski kader v znatno večji meri vplivati na starejše gostinske delavce, ki so v določeni meri še vedno obremenjeni s starimi navadami in prijemi. Med mladim gostinskim kadrom pa še ni dovolj razvit pravi odnos do dela. Na tem področju čaka zlasti sindikalne podružnice gostinskih podjetij in turističnih ustanov še veliko političnega dela.

Problem, o katerem je bilo povedanih precej besed, je tudi naša turistična propaganda. Iz poročila je bilo razvidno, da smo sicer v letošnjem letu izdali v Sloveniji 35 turistično-propagandnih letakov, brošur itd., kar pa je v sodobnem turizmu, kjer je propaganda eden izmed bistvenih stvari, še vse premalo. Ugotovljeno je bilo, da je treba za prihodnjo turistično sezono veliko več nestrastnosti in iznajdljivosti pri izdajanju turističnih propagandnih publikacij. Ovirja se sicer precejšnje pomanjkanje finančnih sredstev za to vrsto propagandne dejavnosti, vendar je bilo na zboru poudarjeno, da je treba pač sredstva kjerkoli že najti.

K besedi se je oglasil tudi predsednik Zveze gostinskih zbornic FLRJ Krsto Filipovič, ki je predvsem poudaril, da je Zvezni izvršni svet poz-

(Nadaljevanje na 2. strani)

SPRETNOST

V tekmovanju v pogrinih, ki je bilo v sredo popoldne v blejskem hotelu Toplice, je zasedla prvo mesto ekipa Gostinske zbornice iz Ljubljane s 15,55 točk, drugo mesto ekipa Gostinske šole, medtem ko se je na tretje mesto uveljavila ekipa Gostinske zbornice iz Kranja s 14,95 točkami.

S seje hotelske sekcije Okrajne gostinske zbornice Ne tako kot letos

Penzijske cene gostinskih uslug za prihodnje leto bodo znane že te dni

V torek popoldne je bil v hotelu »Toplice« na Bledu sestanek hotelske sekcije Okrajne gostinske zbornice Kranj, katerega je vodil predsednik gostinske zbornice tov. Anton Kunčič. Razprava na tem sestanku je bila osredotočena na določanje cen gostinskih uslug za prihodnjo turistično sezono. Kot podlaga za razpravo je služilo posebno pismo Zveznega držav-

nega sekretariata za blagovni promet, ki ga je poslal vsem hotelom v državi. Novost za prihodnje leto je v tem, da bo odslej federacija dala gostinskemu podjetjem za penzijske usluge premije na doseženi promet. Le-ta bo znašala 10% v sezoni in 25% v predsezoni in po njej.

To bo dalo gostinskim podjetjem brez dvoma večje možnosti za prilagoditev cen tržišču, zlasti še izven sezone. Razen tega bodo penzijskim gostinskim podjetjem znižane tudi družbene dajatve, ki so doslej precej bremenile njihove storitve. Prihodnje leto bodo gostinska podjetja plačevala največ 2% obresti na osnovna sredstva (višino bodo določale posamezne komune) in ne 6% kot doslej.

Pričakovati je v kratkem tudi zvez. predpis o višini turističnih taks, ki jih smejo predpisovati občinski ljudski odbori. Kot predvidevajo, le-te ne bodo smele biti višje kot 50 dinarjev. Ta predpis bo kot kaže povzročil precej težav v posameznih področjih Gorenjske, ker so nekatere komune (kot, n. pr. Bohinj) predpisovale do sedaj višje takse od 50 dinarjev in so le-te v glavnem pomenile precejšnjo večino dohodkov občinskih proračunov v izrazito turističnih predelih.

Ceprav imajo novi predvideni predpisi še nekatere pomanjkljivosti, zlasti nejasnosti, pa imajo namen povečati kakovost gostinskih uslug. Regres, ki jih bo dal Zvezni izvršni svet gostinskim podjetjem, pa imajo predvsem namen povečati komercialno pobudo vodstev gostinskih podjetij. Kdor bo lahko zaračunaval svoje usluge dražje, jih bo pač zaračunaval. Vendar je treba pri določanju cen upoštevati vsa merila, tako da gostinska podjetja zaradi regresa ne bi določila cene za prihodnjo sezono, ki ne bi bile konkurenčne inozemskim, kar je pravzaprav poglobilni namen regresa. Če smo lani šli po poti zviševanja cen, bi letos ne smeli iti zopet v skrajnost in znižati cene gostinskih uslug prav povsod. Regres torej ne gre izkoriščati v namene, ki bi bili v nasprotju z našimi splošnimi težnjami glede povečanja penzijskega gostinskega prometa ne le s tujimi turisti, marveč v precejšnji meri tudi z domačimi gosti.

Da bi objavili cene naših hotelskih penzijskih uslug za prihodnje leto pravočasno, bodo vsa hotelska gostinska podjetja na Gorenjskem določila svoje cene že do 6. oktobra.

Motil sicer dejstvo, da bodo morali hoteli določiti cene v pičlih štirih dneh, kar prav gotovo ne vltva zupanja v realnost cen gostinskih storitev pri tistih podjetjih, ki se že dlje časa ne pečajo s takimi problemi, ki niso doslej pripravila vsaj okvirnih osnutkov cen za prihodnjo turistično sezono.

I. A.

Po poti SKOJ

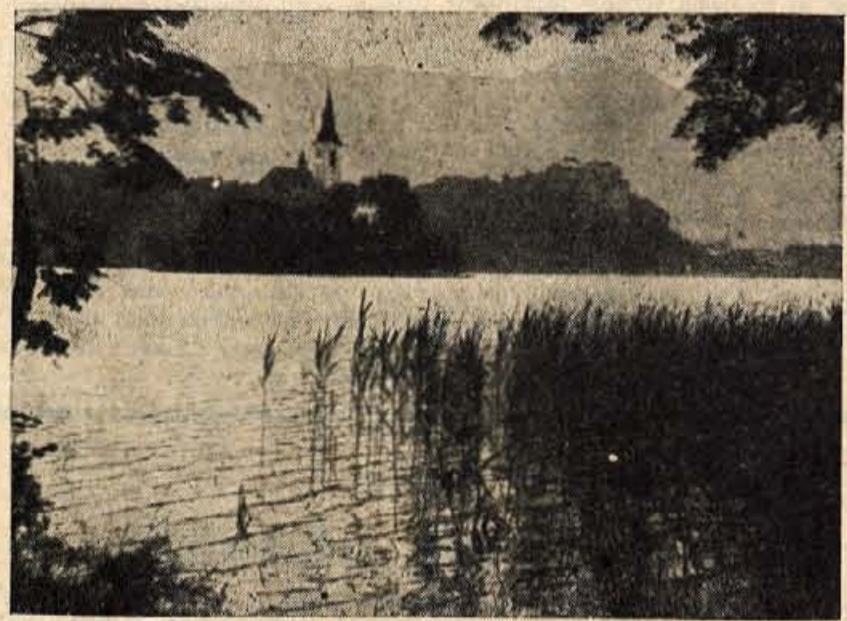
Ko letos proslavimo 37-letnico ustanovitve Zveze komunistične mladine Jugoslavije (SKOJ) in se član Ljudske mladine na svečanih sestankih seznanjamo z revolucionarno potjo svoje organizacije, imamo v mislih predvsem eno vprašanje: ali smo stariji vse, da bi dobre lastnosti skolveca ohranili v današnji Ljudski mladini?

Ob spojitvi SKOJ in Ljudske mladine v letu 1948 v enotno organizacijo, je bilo še posebej poudarjeno, da je treba v organizacijo ljudske mladine uvesti skojevsko revolucionarnost, predanost, skromnost in tovarištvo, ki so bile osnova uspešnemu delu v preteklosti. Različni momenti pa vplivajo na to, da ponekod na terenu še ni tako kot želimo. Prav letos pa se s pomočjo Zveze Komunistov in družbe večja skrb za mladino, kar vpliva tudi na delo organizacije same.

Zato smo dolžni prav ob letošnji proslavi ustanovitve SKOJ, da poskrbimo, da današnja mlada generacija, ki ji je NOB poznana samo še iz pripovedovanja starejših in ki si je šele letos ponovno obudila spomin na delovne akcije, seznanimo z vsem, kar je skolvecem dajalo neprecenljivo učarno moč, organiziranost in junaštvo. V podjetju, na vasi in v šoli imamo tudi danes nešteto nalog, kot so jih imeli mladi tedaj, ko so prišli za orožje in šli v boj proti okupatorju. Družbeno upravljanje, vsakodnevno prizadevanje za lastno izpolnjevanje, boj za večjo proizvodnjo, sodelovanje pri reševanju vseh gospodarskih in družbenih vprašanj, so prav tako jasne in važne naloge, ki naj navdušijo slehernega mladega človeka; hkrati pa naj se vsakdo zaveda, da nosimo del odgovornosti in delov. napora v boju za nove družbene odnose. Organizacije Zveze komunistov na terenu mlade ljudi povezujejo in jim dajejo dovolj možnosti, da uveljavijo svoje delo. Premalo pa je prizadevanja za pomlajenje partijskih vrst, kaj imamo vrsto mladinskih voditeljev, ki aktivno delajo v organizaciji, vendar ponekod komunisti spričo obilico dela pozabljajo, da bi jih vključili v ZKS.

SKOJ in mladi junaki, ki so v boju za nove družbene odnose dali svoja življenja, naj bodo mladini vzor in vzpodbuda, da nadaljuje začetno delo do končne zmage.

MARIJAN ROŽIČ

Bled — letoviško središče Slovenije

Mati, ali hočeš imeti zdravega otroka?

Teden otroka je. Ravno ta teden pa nas še posebno opozarja na to, da je to neobgledno bitje potrebno vse nege in zdravstvene zaščite. Zelja vsake mamice je, da je njen otrok zdrav in lepo razvit, toda sama mati bo težko pripravila svojega otroka do zaželjene zdravstvene višine, zato naj hodi v posvetovalnice, ki so raztresene po vsem okraju. Zakaj so ustanovljene posvetovalnice? Za koga pa naj bodo, če ne za bodočo mamico in za njene ga otroka.

Kaj nas je napolnilo k temu, da Vam priporočamo, da čim pogosteje zahajate same kot zdrave žene v dispenser za žene? Silno važnost polagamo na to, da se pravočasno oglasite v času nosečnosti in to vsaj v četrtem mesecu, ker je le v tem času možno preprečiti vse eventualne nepravilnosti pri Vašem plodu. Mamice, umrljivost Vaših otročičkov je velika, ali si lahko mislite, da je v našem kranjskem okraju 6,40%. In glavni vzroki tega velikega procenta so mri-

vorjeni otroci. Kje naj iščemo vzrok, če ne pri tem, da noseča žena ni dovolj ali pa sploh ni posečala posvetovalnice za noseče žene. Zene, zavedajte se, da umirajo Vaši otroci do dveh mesecev starosti najpogosteje! Temu je vzrok samo nepravilen odnos do same sebe. Proč s predsodki, proč strah in sram pred zdravnikom, verjemite mi: zdravnik, sestra in babica so samo Vaši najbližji prijatelji, nihče od teh Vam ne bo želel ničesar slabega.

S čim se danes največ bavi moderna medicina? Zanimivo vprašanje, kajne? Danes medicina v prvi vrsti želi preprečevati boleznin in umrljivost, zato se nikar ne čudite, če boste na pragu svoje hiše lepega dne zagledale ženo, ki se bo zanimala za Vašega otroka, katero bo pa zanimalo tudi vse ostalo Vaše življenje. Vedite, da bo ta žena medicinska sestra, ki bo želela postati Vaša najboljša hišna svetovalka. Z njo se mirne duše lahko pogovorite o vsem, kar Vas

teži, ona je socialno zdravstvena delavka, ona želi delati na svojem terenu uspešno in z voljo, toda potrebuje samo Vašo pomoč. Vedite, da ta žena ve marsikaj, bodite zelo radovedne in tudi Ve boste zvedele kmalu mnogo, mnogo novega. Verjemite, da ona ne pride v hišo zaradi poizvedovanja, ne, ona želi spoznati Vas, družino, ona želi zaživeti z Vami. Cim boljše boste z Vašo sestro, tem več jih boste dobile na teren. Zene, zavedajte se, sester je malo, mnogo truda je potrebno, preden postaneš sestra. Koliko jih boste imele na svojem terenu, je pa popolnoma odvisno od Vas.

Vedite, da Vam želimo samo pomagati; vse množične organizacije nam bodo sigurno pristopile na pomoč pri organizaciji raznih predavanj in zdravstvenih tečajev. Zene, vse to je za Vas, za naš mali naraščaj, nam pa v uteho, da ves trud, ki je bil težak, ni bil zaman. Če bomo delale složno in z voljo, bomo zmagale.

Referent oddelka za zaščito matere in otroka pri OHZ

Družbeni plan za leto 1957 bo pravočasno dostavljen Zvezni skupščini

Izjava podpredsednika Zvezne skupščine Vladimira Simića

V razgovoru s sodelavcem Servisa za lokalni tisk je podpredsednik Zvezne skupščine Vladimir Simić izjavil o delu skupščine in skupščinskih odborov v jesenskem obdobju med drugim tudi tole:

»Kot veste, so nekateri odbori že začeli z delom. Za zdaj plenum skupščine pričakuje osnutek zakona o upravnem postopku, imamo pa že teze o stanovanjskih vprašanjih. Pričakujemo tudi razpravo o družbenem planu, mogoče pa tudi o perspektivnem družbenem planu, o katerem je bilo v javnosti že govora.«

»O družbenem planu je skupščina običajno razpravljala v začetku leta?«

»Preteklo leto smo s sprejemom družbenega plana zamudili in želimo, da se to ne ponovi več. Trudimo se, da bo predlog pravočasno izločen odborom, ki bodo razpravljali o njem. Prepričan sem, da bo družbeni plan pravočasno dostavljen Zvezni skupščini. Pričakujemo, da bo debata na sejah odbora in plenuma zelo živahna.«

»Omenili ste teze o stanovanjskih vprašanjih in dva zakona.«

»Da. Poudaril bi, da je razpravljanje o stanovanjskih vprašanjih pred skupščino novost. Teze smo že dobili od Zveznega izvršnega sveta in jih razdelili vsem poslanecem. Tak način je novost v naši skupščinski praksi, ker bo plenum direktno preučil problem v celoti. Do zdaj je bilo v navadi, da skupščinski odbori najprej preučijo določen material in se žele potem razpravljati na plenumu. Pričakujemo in želimo, da bi poslanci živo diskutovali o stanovanjskih vprašanjih. Ta diskusija se ne bo končala z glasovanjem, ker ni zakonskega predloga ali priporočila, ampak naj služi kot dopolnitev dokumentov, ki so jih poslanci prejeli. Osebno sem prepričan, da je tak način dela zelo koristen. Poslanci, ki poznajo razmere v svojem kraju, bodo osvetlili tudi nove poglede, ki jih ne smemo prezreti pri reševanju stanovanjskih vprašanj.«

Kamnik je dobil večerno zvezo z Ljubljano

Ze vsa leta sem se se Kamničani potegovali za avtobusno zvezo z Ljubljano v večernih urah. Zadnji vlak odhaja iz Ljubljane ob 19. uri, potem pa ni več nobene zveze s Kamnikom, kar so zlasti pogrešali potniki, ki so prispeli z večernimi vlaki iz drugih smeri v Ljubljano. Tudi obisk večernih gledaliških predstav v Ljubljani je bil obiskovalcem s kamniške in domžalske strani onemogočen. Zdjaj pa je kamniški »Avtopromet« dobil dovoljenje za vzdrževanje redne avtobusne proge Kamnik — Domžale — Ljubljana. Novi »TAME« avtobus bo redno vozil zjutraj ob 7. uri v Ljubljano in se vračal opoldne iz Ljubljane, zvečer pa bo v soboto, v nedeljo in enkrat med tednom odhajal ob 19. iz Kamnika in se vračal pol ure pred polnočjo iz Ljubljane. Postajališče bo imel v Čigaletovi ulici za sodniho. Kakor kaže, bo nova avtobusna proga lahko odprta že te dni. Prebivalstvo ob cesti Kamnik—Domžale bo to vest gotovo pozdravilo z velikim zadovoljstvom.

Z.

Zatem je podpredsednik Simić dejal:

»Zakon o upravnem postopku je za zdaj načrt, ker je prišla iniciativa zanj iz skupščinskega zakonodajnega odbora in iz Odbora za organizacijo oblasti in uprave, torej skupno. Načrt tega zakona je primer zakonodajne iniciative skupščinskih odborov. Zvezni izvršni svet je dobil predlog samo na vpogled s prošnjo, da mu doda svoje pripombe, kar je tudi storil. Ko bosta ta dva odbora zakonski načrt dokončno preučila, bo kot njun predlog dostavljen plenumu skupščine v obravnavo in sprejem.«

»Kako ocenjujete obisk naše parlamentarne delegacije v Zahodni Nemčiji?«

»Zaradi časa, v katerem je prišlo

do tega obiska, je le-ta zelo uspešen in koristen. Vplival bo na ureditev odnosov med Nemčijo in Jugoslavijo, ki doslej niso bili popolnoma pristržni. Mislim, da bo ratifikacija jugoslovansko-nemškega finančnega sporazuma o naših zahtevah doprinesla k nadaljnjemu poglobljanju sodelovanja dveh držav.«

Na koncu je podpredsednik Simić izjavil, da bo naša skupščina do konca leta vrnila obisk Poljski, medtem ko bo v Jugoslavijo prišla delegacija izraelskega parlamenta, da nam vrne obisk. Pred nekoliko dnevi smo, kakor je znano, pozitivno odgovorili na zelo ljubezno povabilo britanskega parlamenta. Naš obisk angleški skupščini je predviden za december, — je končal podpredsednik Simić.

Železarna Jesenice je v avgustu dosegla plan 99,2 %

Ceprav večina obratov Železarne Jesenice mesečni plan proizvodnje v avgustu ni dosegla, je bil dosežen celotni plan podjetja v avgustu le 0,8% manj kot 100%. Mesečni proizvodni plan so dosegli, oz. presegli sledeči obrati: elektropeč (117,7%), teška proga (107%), valjarna 2400 (148,1%), valjarna 1300 (135,9%), jeklovlek (105,5 odstotkov), cevarna (105,9%), siva livarna (120%), jeklolivarna (142,6%) in opekarna (103%). Plana niso dosegli: visoke peči, zaradi drobne rude; martinarna, ker je bila ena peč v remontu; lahke proge, ker je manjkalo delovne sile v adjustaži, žična valjarna, ker je imela pogoste okvare na žičnici; hladna valjarna, zaradi generalnega remonta na enem stroju; žičar-

na, zaradi pomanjkanja valjane žice; žebeljarna, ker so izdelovali žičnike po ameriških merah in tolerancah; in oddelek varilne žice, vsled pomanjkanja naročil avtogenskih in strženskih elektrod. V celoti je bil družbeni plan za mesec avgust dosežen 99,2%, operativni za 96,6%, blagovna proizvodnja pa je bila dosežena s 131,4%.

V mesecu avgustu je dotok surovin presegal porabo in so se zaloge povečale skoraj v vseh grupah materiala, računajoč pripravo za zimo. Nabavne cene so bile v glavnem stabilne, zabeležena je bila le podražitev premoga Zabukovca za 150 din na tono; kar pomeni približno 150 tisoč dinarjev večje stroške martinarne. Stanje delovne sile se v mesecu avgustu bistveno ni spremenilo, zabeleženo pa je 4819 primerov izostankov zaradi bolezni, porodniškega dopusta, rednega dopusta, izrednega dopusta, orožnih vaj, službene odsotnosti, sodne preiskave in neopravičenih izostankov (teh 957). Tudi opravljenih nadur so zabeležili v avgustu znatno več kot v juliju (22.054 ali 5872 več kot v juliju), čemur so v največji meri vzrok redni dopusti in nujnost prekomerne zeposilte ostalega staleža. Stevilo nedeljskih ur pa je glede na mesec julij padlo za približno 45%. Tudi v izvozu je dosegla Železarna Jesenice v avgustu večji odstotek kot v mesecu juliju.

Lep uspeh jeseniške Svobode

K počastitvi Tedna cinkarne v Celju so prispevali tudi jeseniški Svobodasi. Ansambel narodnih plesov je v soboto v nabitni polni dvorani »Uniona« popoldne nastopil za šolsko mladino, zvečer je pa priredil v dvorani Narodnega doma »Večer narodnih plesov jugoslovanskih narodov z vložki narodnih pesmi«. Popoldanski kot večerni nastop sta več kot uspela. Občinstvo se je navduševalo nad kvalitetno izvajanimi plesi v pristnih narodnih nošah in nagrajevalo nastopajoče z burinimi aplavzom. Gostovanje jeseniških Svobodašev v Celju je bilo velikega pomena za utrditev delavskih, kulturnih in političnih odnosov med delavskimi Jesenicami in industrijskim Celjem. V nedeljo je gostoval ansambel narodnih plesov »Svoboda« Jesenice na Polzeli. Bil je gost tamošnjega delovnega kolektiva. Zanimanje za nastop jeseniških folkloristov ni bilo na Polzeli nič manjši kot v Celju. Moremo reči, da »Svoboda« Jesenice z gostovanji, ki se jih udeležujejo poleg kulturnih skupin tudi predstavniki družstva, društvenih in sindikalnih organizacij enega naših največjih delavskih krajev, svoje poslanstvo tudi v tej smeri lepo izpolnjuje.

U.

Novo cene moke in kruha

Od 4. oktobra t. l. veljajo v Sloveniji nove cene za moko in kruh. 1 kg bele moke se je od 82 din povečal na 76 din, cena enotne moke pa se je od 52 din zvišala na 56 din. 1 kg belega kruha stane 67 din, 1 kg enotnega pa 51 din.

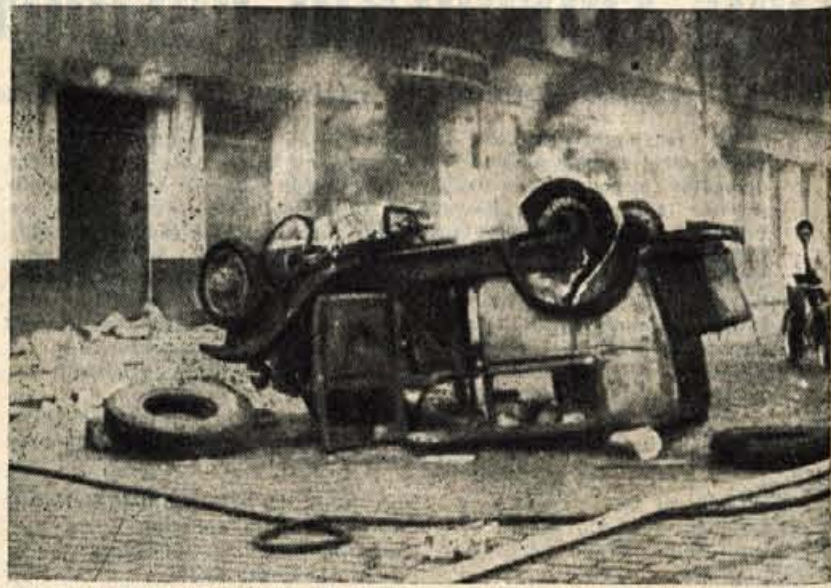
LJUDJE IN DOGODKI

Arabska solidarnost na preizkušnji

V kritičnih dneh sueške krize je prišlo v Kairu po eni in v Londonu ter Parizu po drugi strani do dveh nasprotujočih si trditvev. Medtem ko so se Egipčani med drugim sklicevali na arabsko solidarnost, ki jih krepi v njihovi nacionalni borbi, so v Veliki Britaniji, Franciji in drugod trdili, da takšne solidarnosti ni. Minuli sestanek državnih vodij Egipta, Sirije in Saudske Arabije pa je bil povod nadaljnjim nasprotujočim si trditvam o arabski solidarnosti. Teško bi se bilo spuščati v podrobno oceno teh nasprotnih argumentov. Da pa igra arabska solidarnost, ne glede na obseg in obliko, v sueški krizi izredno važno vlogo, potrjuje že samo dejstvo, da pripisujejo neposredno zainteresirane nasprotne strani tej solidarnosti zelo važen pomen.

prišla do posebno močnega izraza. Nihajoče med različnimi obveznostmi, se vlade nekaterih arabskih držav niso mogle odprto izjasniti, na katero stran so se opredelile v sueški krizi. Če pa so bile v to že prisiljene, tedaj je bila njihova opredelitev obarvana nepristransko. Edino Sirija in Saudska Arabija sta jasno in nedvoumno obljubili Egiptu v slučaju potrebe, politično, gospodarsko in vojaško pomoč.

Vzpostavljanje solidarnosti med arabskimi državami pa vsekakor stoji pred težavami. Manjše število arabskih držav, na čelu z Irakom, si prizadeva, na škodo arabskih nacionalnih zahtev, za vsako ceno zavzeti pomirjujoče stališče napram političnim in gospodarskim prizadevanjem nekaterih zahtodnih držav na Bližnjem in Srednjem Vzhodu. Takšna prizadevanja,

Zatirani narodi arabskega sveta se dvigajo: vsakdanji prizor iz uporne Severne Afrike — domačini so prevrnili francoski avtomobil in ga sred cest zažgali

Arabska solidarnost v resnici ni prazna fraza. — V dnevih sueške krize se je namreč le-ta s strani narodov in vlad posameznih arabskih držav izoblikovala v podporo manifestaciji Egiptu. Čeprav gre v tem primeru le za moralno-politično podporo arabskih držav, ne glede na njihov režim, je vendarle govora o podpori v prid borbe Egipta za uzakonitev njegovih nacionalnih pravic glede sueškega prekopa. Ta pomoč sicer ni predstavljala politično izoblikovane sile, predstavljala pa je za pozicije Londona in Pariza, v kolikor bi se sueška kriza resneje zapletla, dovolj veliko nevarnost.

Ta masovna manifestacija arabske solidarnosti je s svojio izredno potencialno silo povzročila med ideologi internacionalizacije sueškega prekopa močno zaskrbljenost. Odprta prizadevanja Londona in Pariza, da se z borbo proti egiptovskim zahtevam zoperstavijo tudi naraščajoči plimi arabske solidarnosti, je moč opravičiti le s strahom. Vsekakor so na Zapadu računali tudi z možnostjo resnejših zapletov. Za ideologe internacionalizacije sueškega prekopa pa predstavlja politična in tvorna enotnost arabskih držav, odnosno njihovih vlad, trenutno najresnejšo nevarnost.

Glede solidarnosti arabskih vlad, odnosno držav in ne narodov, je treba upoštevati, da v preteklih dneh ni

gojena politično in gospodarsko, predstavljajo vsekakor važno silo, aktrati pa tudi motnje v razčiščevanju položaja in odnosov na Bližnjem in Srednjem Vzhodu. Ne glede na težkoc je moč trditi, da je vsekakor arabska solidarnost prestala s sueško krizo zelo važno preizkušnjo. Sedaj, ko so najnevarnejši dnevi te krize na Bližnjem in Daljnem Vzhodu minuli, je postalo jasno, katere sile predstavljajo glavni temelji v borbi za izvojevanje arabskih nacionalnih ciljev. Prav tako pa so jasnejše tudi pozicije nasprotnikov, pa naj bo to na arabskem ozemlju ali izven njega.

(JUGOPRES)

Zbor slovenskih gostincev na Bledu

(Nadaljevanje s 1. strani)

kazal veliko razumevanje za probleme turizma, saj je z novimi instrumenti uvedel premirjanje gostinskih podjetjem v sezoni, pred sezono in po njej. Poudaril pa je, da bi se morala gostinska podjetja in turistične organizacije veliko bolj zavzeti za uresničenje novih smernic za prihodnjo turistično sezono, tako da ne bi prišlo do napak in pomanjkljivosti, ki so dostikrat tudi povsem subjektivnega značaja.

Ob Tednu matere in otroka

Bolezni otrok v različnih obdobjih

Otroški dispanzer skrbi za otroka v zdravju in bolezni od rojstva pa do konca razvoja. Ker posveča skrb zdravstvenemu in bolnemu otroku, je to preventivno-kurativna ustanova. Preventivno delo opravlja posvetovalnica, v kateri nadzorujemo telesni in duševni razvoj otroka, kontroliramo njegovo zdravstveno stanje in na ta način lahko že zgodaj odkrijemo bolezni, razne telesne okvare, ortopedske napake itd. ter tako pravočasno preprečimo razvoj hujših defektov. Nadalje dobe matere v posvetovalnici navodila za pravilno prehrano, ki je eden najvažnejših činiteljev v zdravstveni zaščiti otroka. V posvetovalnici se propagira dojenje, ki je edino pravi način hranitve dojenčka. Otroci, ki je prirodno hranjeni, je veliko manj dovzetne za bolezni kot umetno hranjeni. Skrbimo tudi, da dobi otrok že zgodaj različne sadne sokove, vitamine in beljakovine. V preventivno službo otroškega dispanzerja spadajo še različna celjenja, ki naj bi zaščitila otroka pred nalezljivimi boleznimi. Posvetovalnicam pomaga v veliki meri patronažna služba. Medicinske sestre obiskujejo dojenčke na domovih, nadzorujejo njihov razvoj in zdravstveno stanje, materam pa dajejo nasvete glede nege in prehrane. Vsa svoja opazovanja povečujejo dispanzerji tako, da so preko patronaže ozko povezani

s terenom. V preventivo spada tudi zdravstvena vzgoja. Strokovno osebje dispanzerja individualno poučuje mater pri vsakem pregledu. V posvetovalnici se z zgodnjim dajanjem vitamina D, ki ga dobi že vsak otrok s tremi tedni, in z drugimi navodili glede hrane in nege, borimo proti rahitisu, ki ga je še vedno zelo veliko.

To je bila preventivna plat dela v otroškem dispanzerju. Poglejmo zdaj še kurativo ali zdravljenje bolnih otrok v dispanzerju.

Bolezni so v raznih starostnih dobah otrok različne. Tako prinašajo matere v dispanzer novorojenčke, ki ne uspevajo zaradi nezadostne naravne ali nepravilne umetne hranitve. Pogosta so obolenja popka, razne kožne bolezni, bruhanja, črevesna zavijanja, zaprtost itd. Mnogo opazamo tudi različnih prirojehih napak. Največ je takih imenovanih ortopedskih okvar, prirojene deformacije na stopalih. Cim prej pričnemo z zdravljenjem takih okvar, tem boljši so uspehi. Zanimarjeni pri meri so lahko usodni za vse življenje.

NAJVEČ RAHITISA JE MED KMEČKIMI OTROCI

V obdobju dojenčka so najobčljivejše bolezni: nahod, vnetje žrela, vnetje srednjega ušesa; v manjši meri nastopajo vnetja možganskih mren, v

hladnih dneh pa čisto različne pljučnice, ki so jim podvrženi zlasti rahitični dojenčki. Rahitis ali angleška bolezen (bolezen mehkih kosti) je naša vsakdanja znanka v posvetovalnicah in ambulantah. Cim dlje so kraji oddaljeni od posvetovalnice, tem več je te bolezni. Največ je rahitisa med kmečkimi otroci. Vzroki so nepravilna prehrana, premalo zraka in sonca ter pomanjkanje vitamina D. Krivda tiči največ v neznanju naših kmečkih mater!

V predšolski dobji srečujemo zlasti ospice, norice, oslovski kašel, mumps in škrlatinko. Davice je vedno manj, sem in tja kak primer. Tu gre zahvala uspešnemu cepljenju, ki ga izvajamo že več let. Posebej moram omeniti škrlatinko, ki se v predšolski in šolski dobi pogosto pojavlja. Ce pošljemo za škrlatinko obolelega otroka pravočasno v bolnico, kjer se zdravi in je potem še doma 5 tednov izoliran, potem navadno ozdravi brez kakih komplikacij. Teško je to tam, kjer otrok oboli, ne da bi ga zdravnik videl in ko se mu po nekaj dneh zniža temperatura, otrok že skače zunaj. Sele posledice, ki nastopijo pri takih nezdravljenih primerih v drugem ali v tretjem tednu (vnetje ledvic, obolenje srčnih zaklopk, oteklji sklepi itd.) opozorijo mater, da pridev otroka k

zdravniku. Taki neozdravljeni in nezolirani primeri škrlatinke niso samo v škodo obolelemu otroku, ampak nevarni tudi okolici. Pri vsaki vročinski bolezni naj mati natančno pregleda otroka pri dnevnih luči, če nima kakega izpuščaja po telesu. Pri vsakem takim izpuščaju naj pokliče zdravnik! Niso redki primeri, ko dobi otrok škrlatinko dvakrat.

REVMATIZEM TEŽKO PRIZADENE SRCE

V šolski dobji srečujemo razen že imenovanih nalezljivih bolezni še različne krvne bolezni, tuberkulozo in revmatizem. Ustavila bi se pri revmatizmu. Ta bolezen se pojavlja pri naših otrocih v zelo velikem številu. Je nevarna, ker lahko povzroči srčno napako, zaradi česar postanejo otroci težki telesni invalidi. Revmatično obolenje se pojavlja pogosteje pri deklicah kot pri dečkih. Največ ga srečujemo okoli desetega leta, lahko pa se pojavi že po četrtem letu. Zelo važno je, da bolezen takoj razpoznamo, ker je od tega odvisna nadaljnja otrokova usoda. Če bolezen prične z vročino, oteklimi in bolečimi sklepi, potem mati otroka že pripelje k zdravniku, drugače pa je, če bolezen prične z utrujenostjo, glavobolom, bolečinami v trebuhu in slabim tekot; tedaj marsikatera mati ne išče takoj pomoči pri zdravniku, temveč otroka sama zdravi in to najraje tako, da preganja gliste. Otroci pa hira in ko pride končno do zdravnika, ima že lahko nepopravljivo srčno okvaro! Revmatizem pri otrocih skoraj vedno prizadene srce. Povzro-

čitelja še ne vemo, sklepamo pa, da so to iste klice, ki povzročijo nahod, angino in bronhialne katarje. Te bolezni so namreč čisto predhodni znaki revmatičnega obolenja.

Za razvoj revmatičnih obolenj so ugodna nehigijena, temna, vlažna stanovanja, nezadostna in nepravilno sestavljena hrana, zlasti pomanjkanje beljakovin, slaba obutev, nezadostna obleka, stalna vnetja žrela, pogosta angine, slabo zobovje ter telesna pretuženost. Revmatizem se včasih pojavi tudi pri otrocih, ki žive v ugodnih življenjskih pogojih. Ker danes še nimamo specifičnih zdravil za to težko obolenje, moramo pač ukreniti vse, da bolezen preprečimo. Pred prehladi življajmo otroke s pravilnim oblačenjem, hranimo jih z zadostno vitaminsko in beljakovinsko hrano in poskrbimo, da imajo v stanovanju najboljši prostor. Revmatične otroke je treba poslati v bolnišnico, jih tam čim dlje zadržati in storiti vse, da se pozdravijo. Tudi po okrevanju moramo stalno bdeti nad njihovim zdravjem. Se enkrat poudarjam, da je te bolezni med našimi otroki zelo veliko, mnogo slučajev je zlasti med kmečkimi otroci, kjer poleg vseh omenjenih faktorjev nastopa še velika preobremenjenost kmečkih otrok z delom doma in na polju.

Končno naj omenim še dvoje bolezni, pri katerih je vzrok pomanjkljiva osebna čistoča. To so parazitarne bolezni (glistavost) in gnojne kraste. Upajmo pa, da se bodo te bolezni omejile, zlasti sedaj, ko so bili zaradi otroške paralize izdani ukrepi za večjo paznjo in osebno higieno.

DR. VELA TUMA

Govori, brat - ne obdajaj se z molkom! Saj ne zahtevam mnogo, le malo svetlobe mi dajte!

Dokaj let bo tega... Včasih se mi zdi, kot bi že dolga stoletja taval skozi temo in iskal samotni sončni žarek, ki sem ga bil ujel v oko tisti dan, ko... Odsihmal ga nisem več videl. Slep sem in dokaj let bo tega... Doklej še?... Desetletje... pol stoletja morda; noč je dolga... ne vidim ji kraja in jaz sem tako truden in neobglen...

Morda bom kdaj uzrl tisti izgubljeni sončni žarek? Govori, brat - ne obdajaj se z molkom! Saj ne zahtevam mnogo, le malo svetlobe mi dajte! Le tisti izgubljeni sončni žarek mi vrnite!

O, če bi ga še kdaj ugledal!... Morda bi ga takole pozdravil: »Pol stoletja... pol dolgega stoletja sem te iskal, glej - zdaj sem starec! Če bi bil še mlad, bi ti v pozdrav prešerno zavrikskal in zapel... Predolgo sem čakal... Osivel sem in pesem mi je nemela v grlu. Le zategadelj sem te našel ob koncu svoje poti, da ti poročem: Zbogom! Ti pa v slovo ogrevaj cvetje, ki bo vzkilo na moji gomili!...

Hitel sem po položni poti, ki se je v smelem zavoju spuščala v rahle meglice jesenskega večera. Nisem bil sam. Stotero slepih oči mi je sledilo... stotero slepih oči je sijalo iz temo in vse so otožno prosile: »Dajte nam svetlobe - sonca nam dajte!»

Molčal sem in hitel. In stotero slepih oči mi je zvesto sledilo. Odsihmal me spremljajo - ne morem jih pozabiti.

Pot me je privedla na glavno cesto. Korak mi je zastal in ozrl sem se. - Glejte - tam zadaj za gozdikom leži v jesensko temo zavita ljubka vasica - Okroglo - in nad njo Dom slepih, kjer sanja stotero slepih oči o izgubljenem sončnem žarku...

SREČANJE S SLEPIMI

Ko sem stopil proti Kranju, sem nehoto prelistaval spomine tega popoldneva, ki sem ga doživel med prebivalci Doma slepih.

28. september. Dan svetla in čist kot bi ga umil. Naslajal sem se nad lepoto jesenske pokrajine. Nenadoma sem obstal. Sredi zelenja sem ugledal ličen dvorec - Okrevališče združenja slepih.

Kako lepo! sem pomislil in vstopil. V obednici sem našel upravnika okrevališča, tovariša Smida, ki je bil takoj pripravljen ugoditi moji radovednosti in še večji želji po kramljanju. »Srečo imate,« mi je hitel pripovedovati prijazen upravnik. »Če bi prišli jutri, bi bili vaš trud zama. Jutri bo namreč zadnja skupina okrevancev po 20-dnevnem oddihu zapustila okrevališče.«

Nerazumljiv ukrep ob tednu otroka na Jesenicah

Ko so se po trimesečnih počitnicah odprla vrata Otroškega vrta na Jesenicah, je bilo le nekaj nad 90 mamie tako srečnih, da so lahko zaupale svoje otroke vzgoji v vrtec. Več jih zaradi premajhne kapacitete ni bilo mogoče sprejeti. Ti otroci so se pod nadzorstvom 4 vzgojiteljev v štirinajstih dneh lepo privadili novemu svetu. Kaj čudno pa je vplivalo nanje obvestilo, da je določeno število otrok odpuščenih, ker tvorstvene nege niso nujno potrebni.

Do odpusta je prišlo, ker so se starši tistih otrok, ki v vrtec niso bili sprejeti, pritožili. Posebna komisija je preiskala zadevo ter odločila odpustitev »manj potrebnih neg.« Sprejeti pa so bili n. pr. otroci, katerih matere niso zaposlene oziroma imajo doma še stare matere. Nimam namena kritizirati delo sveta »Mati in dete«, vendar poudarjam, da je bil ta ukrep nepotreben. Obrazložitev predsednika Sveta, da imajo slabotni otroci prednost, se mi je zdela povsem odveč. Ni prav, da so morali odstopiti otroci, katerih matere so polno zaposlene, prostorsko nezakonskim, posvojenim itd.

Res je, da vseh otrok zaradi premajhne kapacitete vrta ni bilo mogoče sprejeti, zato naj bi se svet »Mati in dete« temeljiteje ukvarjal z vprašanjem, kako čimprej zgraditi nov vrtec. Tako bi vsaj deloma zadostili potrebam industrijskih Jesenic. Vprašujemo se tudi, čemu omenjeni svet ne razmišlja o uvedbi dveh izmen, da bi polno zaposlene matere, ki so v interesu jeseniške občine, pravilno razumele in jih v prihodnje tudi upoštevali.

Prizadeta mati

»Kaj ni okrevališče odprto vse leto?« sem začuden vprašal.

»No - odprto je le od sredine maja do konca septembra. Res da je čas skopo odmerjen, vendar se je v tem času zvrstilo šest skupin ali skupaj 255 koristnikov. Zastopane so bile vse ljudske republike razen Črne gore.«

Menda je razumel moje pogled, kajti za trenutek je obmolnil, nato pa pripomnil: »Gotovo se čudite, kje so vsi okrevanci, kajne? Kmalu bodo tu, ob štirih je malica in lakota je huda stvar.«

Res - upravnikova napoved se je uresničila. Začeli so prihajati drug za drugim in kmalu sem se znašel z njimi v prijetnem in zanimivem kramljanju.

Kot prvi mi je segel v roko slepi književnik, Jovan Palavestra iz Sarajeva in me povabil k mizi. Pri prici sva se znašla sredi zanimivega razgovora. - Govoril je o vzorno urejenem okrevališču, o prizadevnosti

upravnika in strežnega osebja, o obliki in dobri hrani. Seveda je temu dodal tudi primeren slavošev ugodni klimi, svežemu gorenskemu zraku, skratka - njegovo pestro pripovedovanje me je prepričalo, da je pozornost, ki jo posveča naša socialistična domovina slepim, vredna največje pohvale.

Ko sva imela v precepu hrano, se je moj zgovorni sobesednik hudomušno nasmešnil in dejal:

»Da si boste mogli o hrani ostvariti lepše mnenje, vam povem, da smo se vsi v teh 20 dneh močno zredili; nekateri celo do 7 kg.«

Utihnili je, nato pa šegavo naskočil upravnik, ki je medtem prisedel k nama:

»In vi ste krivi, da so mi hlače v pasu preozke. Zdad mi pa nove kupele!«

O tem in onem sva še kramljala, zaključila pa sva z zanimivim literarnim pomenkom.

Prav zanimivo je moralo biti najin govorjenje, kajti prisideli so še drugi. Vrstila so se vprašanja, sledili so odgovori, čas pa je opominjal k odhodu.

Okrevališče slepih na Okroglem pri Kranju

V spomin tovarišem

S puškami in bombami na Dražgoše

Te vrstice posvečam padlima mladincema Jožetu Kristanu-Stašku in Miru Klopčiču-Mišku ter vsem mladim aktivistom-skojčevcem.

Bučno je odmevala pesem v gostilni. V sosednji sobi so poivali švabski policisti; kar naj, nas niso nič preveč motile njihove glasne popevke in psovke. Postajali smo naravnost razposajeni; ne vem, kako bi se končalo, če ne bi tedaj vstopil Miro Klopčič-Mišo. Bil je na »vezi« v Dražgošah, kjer se je pred nekaj dnevi nastanil Gregorčič s svojimi tovariši. Iz Mišovega vedenja smo sklepali, da ima nekaj posebnega za bregom. Gostilna ni bila primeren kraj za razgovor, zato smo jo drug za drugim zapustili. Kmalu smo bili zbrani na koncu vasi: Miro Klopčič-Mišo, Jože Kristan-Staško, Janko Kralj-Zvone, Franc Kavčič-Tomo, Janko Lotrič-Falenkov, Janko Prezelj-Stane in jaz.

Mišo je bil kratek in jasen. Naša naloga je bila, da odnesemo k partizanom 7 pušk in 80 bomb. Za nezkušene mladince to ni bilo enostavno. Puške smo imeli skrite v cerkvenem zvoniku, bombe pa v votli bukvi tik pred Sokolskim domom. Svabov je tod okrog kar mrgolelo, zato je bilo treba skrajne previdnosti. Posvet je dolgo trajal. Domenili smo se, da naslednje jutro z Zvonikom preneseva bombe do podnožja Dražgoš. Puške smo sklenili odnesti v večernem mraku.

Z Zvonikom sva se našla v pustem, meglinem zimskem jutru. Nič kaj zgovorna nisva bila. Moreča misel, ali nama bo uspelo odnesti bombe švabom izpred oči, nama ni dala miru. Potuhnjeno sva se izmotala mimo Nemcev v hrib ter se v velikem loku bližala kraju z bombami. Ze sva bila na grebenu. Ostal sem tam in stražil, Zvonko pa se je previdno spuščal proti drevesu. Pred domom se je lepo sprehal nemški stražar, vendar ni nikogar opazil. Megla se je k sreči začela gostiti. Zadrževal sem sapo, v strahu, da tovariš ne bi sprožil plazu. Nič se mu ni zgodilo, bombe je neopaženo zložil v nahrbtnik, nakar sva skupaj odšla na domenični kraj, kjer naju je že čakal Mišo.

Mladinci so med najinim podvigom pazljivo nadzorovali teren, da nas ne bi presenetila kaka nemška patrulja. Bombe je odnesel v Dražgoše Mišo. Ko sva se z Zvonikom vračala proti Zelezniku, sva srečavala mrke obra-

ze nacistov. Uživala sva, da smo jih mi, »mulci«, tako zavrteli.

Čas je tisti dan počasi lezel dalje. Končno je bila ura štiri popoldne in z Zvonikom sva se približala cerkvi. Nemcev je bilo tam okoli vse polno, pripravljali so napad na Dražgoše. Mirno sva šla mimo njih, prav nič se niso zmenili za naju, misleč, da greva molit. Naglo sva se povzpela v zvonik, naprtala puške in jih preneseva v spovednico. Ko sva prišla iz cerkve, so se Mišo, Staško in Tomo menili z nemškimi vojaki, da bi jih zamotili.

Med odlaganjem pušk v spovednico nisva opazila, da je v cerkvi znana tercalka. Zaprepaščena nad takim »bogoskrunstvom« je odhitela proti žandarmeriji, da bi naju prijavila. Med potjo je srečala našo sodelavko Katarinico in ji vse povedala. Ta jo je z grožnjo odvrgla od njene podle namere in nas tako rešila.

Mrak se je počasi spuščal nad Zeleznike, nad tiste Zeleznike, ki so jih Švabi nešteto krat z vsem besom nazivali »Die kleine Moskau«. Kakor sen-

O MARLJIVIH UČENCIH

Ob koncu sem se zapel v razgovor še z učiteljico Braljevo pisave, Marijo Kurt iz Ljubljane. Mnogo zanimivega mi je vedela povedati o svojih uspehih pri pouku Braljeve abecede. Vsekakor gre njeni vztrajnosti in človekoljubnemu prizadevanju vsa pohvala. Povedala mi je, da vodi Braljevo tečajjo za slepe že polna tri leta. Tudi letos maja je bil na Okroglem organiziran 14-dnevni tečaj, ki ga je obiskovalo 25 prijavilencev. Uspeh je bil zadovoljiv; ob koncu tečaja so vsi obvladali abecedo. Seveda bodo potrebovali še nekaj vaje in kmalu bodo lahko posegli po dokaj obsežni literaturi, ki je prirejena v Braljevi pisavi.

In še eno presenečenje sem doživel ta dan. Ena od slepih okrevank je prebrala v tej pisavi napisano zahvalno pismo, učiteljici Mariji Kurtovi, s katerim se učenci zahvaljujejo za njen trud in požrtvovalnost. To je bilo vsekakor eno najtoplejših doživetij tega dneva in priznati moram, da sem bil močno ginjen.

»Zal mi je,« je prvi prekinil tišino književnik Palavestra, »da niste bili sinoči tu. Imeli smo namreč poslovilni večer, katerega so se udeležili tudi gostje iz Kranja in Ljubljane. Vestno - prav pošteno smo se zavrteli!«

Res - žal mi je bilo, da nisem bil prisoten - brez dvoma bi se bil odlično zabaval.

Ob slovesu mi je eden od okrevancev dejal:

»Res je, - slepi smo, usoda je kruta, toda človek preмага marsikaj. Čeprav se fizično z ostalimi ne morem meriti, smo pa zato duševno in moralno enakopravni z ostalimi državljani!«

Pogledal sem mu v lice - bilo je odločno, le krog ustn mu je legel trepek smehljaj.

Poslovil sem se. Po poti mi je drugovalo stotero slepih oči... Nenadoma sem se spomnil besed slepega pesnika, ki sem jih bil prebral nekoč pred leti:

»Slep sem - že dolgo je tega... a, čudno - glej!

V očeh še vedno krilo ptice v poletu smelem prhuta...«

Sa-Sa

Naše gospodarstvo v zadnjih mesecih

V našem gospodarstvu je prišlo v zadnjih mesecih, zlasti v primerjavi s stanjem na začetku leta, do znatnih pozitivnih sprememb v industrijski proizvodnji, izvozu in uvozu, dalje glede nihanja cen na notranjem tržišču, v denarnem obtoku, pri življenjskih stroških itd.

V prvih osmih mesecih je zabeležila industrija za 7% večjo proizvodnjo kakor v istem obdobju preteklega leta, kar je pripisovati povečanju proizvodnje v zadnjih dveh mesecih. Tako se je n. pr. - proizvodnja od julija na avgust povečala za 9,6%, v primerjavi z avgustom preteklega leta pa celo za 14%. Strokovnjaki menijo, da bo industrijska proizvodnja do konca leta dosegla družbeni plan, s čimer bo lanskoletni družbeni plan presežen za 10%.

Znatno prekoračenje proizvodnje je zabeležila industrija papirja, barvna metalurgija, kemična industrija, industrija usnja in obutve in tobačna industrija. Vsi proizvajalci, razen industrije gradbenega materiala in lesne industrije, so v prvih osmih mesecih presežili lanskoletno raven proizvodnje.

Število zaposlenih v gospodarstvu se je v tem letu povečalo za 1%. V industriji sicer ni prišlo do sprememb, pač pa je to moč opaziti v gradbeništvu, ki je sezonskega značaja.

Kmetijstva pa v primerjavi z industrijo ne bi mogli enako oceniti, kajti vremenske neviščnosti so razen drugih okoliščin v zadostni meri vplivale, da se kmetijska proizvodnja v tem letu ni mogla povzpeti do planiranega obsega, temveč bo nekaj manjša od lanskoletne.

Blagovna izmenjava z inozemstvom je v letošnjem letu zadovoljiva. Izvoz v avgustu znaša nad 7,7 milijard dinarjev, medtem ko znaša v prvih osmih mesecih tega leta 59,9 milijarde, torej 15 milijard dinarjev več kakor v istem obdobju preteklega leta. Občutno je zlasti povečanje izvoza gotovih izdelkov in strojev, medtem ko je izvoz surovin manjši.

Letošnji uvoz je nekaj manjši od lanskoletnega. Do konca avgusta je namreč dosegel 96,3 milijarde dinarjev, kar pomeni, da znaša deficit skupne trgovinske bilance 36,5 milijarde dinarjev. Če pa se del uvoza upošteva kot inozemsko pomoč, tedaj se deficit zmanjša na 5,5 milijarde dinarjev, kar je trikrat manj kot v istem obdobju lanskega leta.

V prvih osmih mesecih 1956 se je obtok denarja zmanjšal za 5,6 milijard dinarjev, kar kaže na izboljšanje situacije v blagovno - denarni bilanci. Kot rezultat boljše oskrbovanja in manjšega povpraševanja po nekaterih proizvodih je zabeležen padec cen nekaterih industrijskih proizvodov, in sicer od indeksa 103 v juliju na 101 v avgustu. Glede maloprodajnih cen pa je prišlo v glavnem do znižanja cen kmetijskih proizvodov za 2 poena, kar je vsekakor sezonskega značaja. Cena živinske krme je bila znižana za 10 poenov, medtem ko so se cene uslug v primerjavi z julijem dvignile za en poen. Kljub temu pa so cene kmetijskih pridelkov še vedno relativno visoke, kar je posledica nezadostne kmetijske proizvodnje in slabše preskrbe tržišča s temi proizvodi.

V avgustu je prišlo tudi do občutnega padca življenjskih stroškov povprečno jugoslovanske družine. Če se torej mesečno povprečje iz preteklega leta zaznamuje s 100, tedaj je bila v minulnem maju zabeležena najvišja meja življenjskih stroškov, to je 109 poenov, v juliju 107, medtem ko je avgust zabeležil 103 poena. Kljub temu padcu pa so bili mesečni življenjski stroški v prvih osmih mesecih za 6% višji kot v istem obdobju preteklega leta. - Vzrok povišanja stroškov je iskati v prvih mesecih tega leta.

DRZNI

(JUGOPRES)

S konference komunistov Gozdnega gospodarstva Bled

Glavno: ureditev plač in kadrovska politika

V ponedeljek je bila na Bledu konferenca aktivna Zveze komunistov Gozdnega gospodarstva Bled, ki sta se je udeležila tudi člana Centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije Dušan Bole in Tomo Brejc. Okrajni komite sta na konferenci zastopala Jože Stefe in Ivo Majdič. Uvodni referat za razpravo je imel tovariš Svetina.

Uvodoma je treba poudariti, da konferenca ni popolnoma dosegla svojega namena, ker ni bila zadosti pripravljena. Od vrste perečih vprašanj iz proizvodnje, družbenega upravljanja, vprašanje mladine, kadrovske politike, premijskega sistema itd. so izčrpal samo dve vprašanji, in sicer problem terenskih dodatkov in organizacijsko vprašanje dela aktivna komunistov. Zaradi tega so sklenili, da bo vsa druga vprašanja treba obravnavati na prihodnjem aktivu komuni-

stov, ki naj bi bil še pred republiško konferenco Zveze komunistov o problemih iz proizvodnje.

Vprašanje plač gozdnih delavcev je postalo posebno pereče z ukinitvijo terenskih dodatkov. S tem so se mesečni prejemki gozdnih delavcev znižali dejansko za okrog 2000 dinarjev. Po trditvah posameznih komunistov je to vplivalo celo na padec storilnosti. Vendar je treba ob tem vprašanju zavzeti realnejše stališče. Terenski dodatek kot pavšalni dodatek namreč nikakor ne more vplivati na storilnost, ker ga vsak delavec dobi ne glede na njegovo prizadevanje pri delu. Problem je v tem, da so plače gozdnih delavcev razmeroma nizke in je bil terenski dodatek nujno dopolnilo teh plač. V prihodnje pa se nikakor ne bi smeli zavzemati za ponovno odobritev terenskih dodatkov kot stalne rešitve, ampak se je treba

zavzemati za splošno ureditev plač v gospodarstvu. Brez dvoma pa bi v tem pogledu ne smele biti takšne razlike gozdnih gospodarstev v primeri z gradbenimi podjetji, saj gradbeni podjetja za svoje delavce dobivajo terenski dodatek, medtem ko jih gozdna gospodarstva prav tako za gradbene delavce ne dobivajo.

Zelo malo ali pa nič skrbijo so posvečali sprejemanju novih članov. Teško je razumeti, da sta bila od leta 1952 sprejeta le dva nova člana. Na pritegovanje mladine v svoje vrste so popolnoma pozabili, saj je med sedanjimi komunisti v starostnem sestavu od 21 do 25 let le en član. To kaže, da se je organizacija preveč zapirala vase, kar pa je v polnem nasprotju z zaključki VI. kongresa Komunistične partije Jugoslavije.

Malomaren upravnik

Valentin Vida je bila včasih upravnik menze Tovarne Verig v Lescah, ki je bila pozneje likvidirana. Ker so ob likvidaciji ugotovili finančni primanjkljaj v znesku 91.835 din, so se organi za notranje zadeve zanimali, kako je upravnik gospodaril. Pokazalo se je, da je nastal primanjkljaj po krivdi upravnika, ki je s svojim delom v podjetju in odnosom do družbenega premoženja posloval zelo malomarno.

Ugotovili so, da se je Vida med delovnim časom večkrat opil in puščal skladišče, kjer je imel shranjena živila in pijače, osebju menze, da je z njim razpolagalo. Živila je kupoval v maloprodajni mreži po višjih cenah, namesto, da bi jih nabavil s popustom v trgovskem podjetju na debelo. Dobavnice, ki jih je izstavljal kuhinji za prejetje blaga, je pozneje večkrat popravljal tako, da je včasih tudi čez štirinajst dni po izstavitvi vpisoval v dobavnice predmete, za katere ni bilo popolnoma jasno, če so jih v kuhinji potrebovali. Nekaterim znanec je predal pijače in jedila na up brez vsake evidence, kaj in koliko je kdo sprejel, vsled česar likvidacijska komisija dolžnikov pozneje ni mogla izterjati. Zgodilo se je tudi, da je povabil v klet znanca in jim dajal pijačo deloma proti plačilu, nekaj pa tudi zastoj. Prejete gotovine za prodane pijače pa ni dal v blagajno podjetja. Za vse te nepravilnosti ga je sodišče obsodilo na 15.000 din denarne kazni in plačilo stroškov kazenskega postopka v znesku 400 din. Glede povračila škode pa je zavrnilo sodišče oškodovano tovarno na civilno pravno pot, ker še ni bilo razčiščen vprašanje kala.

S STRUPOM JE ZAŠČITIL LASTNINSKO PRAVICO

Primož Peterman, posestnik iz Podhoma, je bil v stalnih sporih s sosedi, ker so mu njihove kokoši povzročale škodo na njivah. Čeprav bi lahko zahteval od sosedov, ki kokoši, kljub njegovim opominom, niso imeli v ograjenem prostoru, škodo z odškodninsko tožbo zaradi zmanjšane pridelka, je zaščitil svoje posestne pravice z nedovoljenimi sredstvi. Letos spomladi je posejal na njivah s fosforjem zastrupljen ječmen in je zato poginilo K. J. sedem, P. T. pa dve

kokoši. Ker je po kazenskem zakoniku uničevanje tujih stvari prepovedano, se je moral zagovarjati pred sodiščem, ki ga je obsodilo na 3000 din denarne kazni, razen tega bo moral povrniti obema sosedoma povzročeno škodo in sicer K. J. 5000 din, P. T. pa 1200 din. Taki pojavi so med sosedi precej pogosti, vendar naj ti v bodoče ne škodijo svojih posestnih pravic tako, da s tem škodijo sebi in celotnemu gospodarstvu, ampak naj neuvidevne sosedo ukrotijo z odškodninsko tožbo.

OROPALA STA LOVCA

Franco Starovašnik in Drago Urh, oba iz Zavrha pri Kamniku, sta še razmeroma mlada, vendar sta se morala v preteklih dneh zagovarjati pred okrožnim sodiščem v Ljubljani, zaradi hudega kaznivga dejanja — ropa. Prvi je star 24, drugi 25 let, oba bi pa, kakor vse kaže, prišla rada do puške, da bi z njo skrivaj podrla kakega zajca ali srno. Ko sta se 1. avgusta proti večeru krepčala z alkoholom v Pikljevi gostilni na Crnivcu, sta imela za to ugodno priložnost. Tam se je ustavil tudi lovec Ignac Zupan iz Kamnika z lepo risanico. Starovašnika in Urha je le-ta takoj zamakala. Ko se je Zupan odpravil nazaj v dolino, sta se mu ponudila za spremstvo. Urh je bil celo tako prijazen, da je Zupanu peljal nekaj časa kolo.

Ko so tako pešali že kak kilometer, je bilo Zupanu ljubeznivosti dovolj. Sedel je na kolo in se počasi odpeljal po serpentinah navzdol. Starovašnik in Urh pas ta šla za njim po bližnici ter mu na ostrem ovinku v »Lešarjevi ridi« prečkala kolo. Zupan je nič hudega sluteč zavrl kolo in pri tem omahnil na tla. To sta oba »junaka« izrabila in se vrgla nanj. Nekaj časa se je otepal, potem ko ga je eden napadalec sunil z nogo v koleno, drugi pa udaril po glavi, sta ga vendarle spravila spet na tla ter mu tam onesveženemu odvzela puško. Tekla sta skozi gozd proti domu in med potjo skrila plen. Nista pa računala s tem, da ju bodo organi LM naslednji dan že odkrili.

Obtožnica sta skušala na obravnavi olupiti krivdo. Starovašnik se je zagovarjal, da sta našla Zupana, ki naj bi bil opit, v »Lešarjevi ridi« že prevrnjenega ter da sta mu puško, ki naj

bi mu pri padcu padla z ramen, brez vsake sile vzela. Urh pa je hotel biti še bolj nedolžen in je Starovašnika že »srečale, ko se je ta vračal po cesti nazaj s puško v roki. Sodišče se je pa na podlagi prepričevalne Zupanove izpovedi, podprte tudi z izjavami nekaterih priči, prepričalo o krivdi obeh obtožencev. Upoštevajoč, da sta bila oba doslej še nekaznovana in da sta razmeroma mlada ter, da sta deloma ravnala tudi v mladostni nepremišljenosti, je sodišče obsodilo Starovašnika na 1 leto in 6 mesecev, Urha pa na 1 leto strogega zopora. Inicijator pri tem nevarnem dejanju je bil predvsem Starovašnik. Urh si je olajšal krivdo deloma tudi s tem, da je pokazal organom LM skrivališče puške. Zupanu so puško vrnil.

Sivi lasje Mariborčanov

Če pride kdo v Maribor, ga začudijo zidarski odri okrog postaje in nehoti ugotovi, da v Mariboru dobro rešujejo stanovanjsko stisko. Gotovo je v središču mesta in v okolici še več takih odrov, si misli Mariborčan pa z nemo kretinjo pokaže na sive lasje.

Ko se tak popotnik po naključju pelje na obronek mesta in mora predčasno prekiniti potovanje z avtobusom, mu potniki spet pokažejo sive lasje.

Kamorkoli pogleda — povsod sivi lasje. Zanimivo je, da imajo ljudje v mestu, ki je po narodnem dohodku na tretjem mestu, vseeno skrbi, težave, neurejene razmere, skratka, da imajo neugodnosti, ki jim delajo sive lasje.

V desetih letih je tu naraslo prebivalstvo za 30.000, vendar so bili ljudje na svojo industrijo nekoliko preponosni, češ, mi Mariborčani bomo že zvočili.

Nekdo je pred leti pridral Mariboru pridevek »mesto milijarda«. Vendar so pred dnevi ukiniteli celo avtobusni promet in se vozijo potniki le v samem središču mesta, tskalke pa, ki stanujejo tudi 7 km od tovarne, lahko hodijo vsako jutro peš na delo.

Polovico prebivalcev zajema še vedno vodo iz vodnjakov, ker je mestni vodovod star že nad 50 let. V mestu manjka nad 7000 stanovanj. Imajo tudi gledališko dvorano, ki je stara 102 leta in je v njej prostora za 380 obiskovalcev. Razen tega imajo samo dve dobro urejeni kino dvorani in bolnišnico, ki je stara nad 100 let. Med vojno je bilo porušenih 45% vseh mariborskih hiš.

ca : Kropa 2:0 (15:13, 17:15); Kropa : Kranj 2:1 (2:15, 15:12, 15:12); Radovljica : Bled 2:0 (predalec igro brez borbe); Radovljica : Kranj 2:1 (15:9, 7:15, 15:9); Bled : Kropa 0:2 (brez borbe).

A. C.

V občini Radovljica so ustanovili vodovodno skupnost

V začetku meseca so imeli delegati, izvoljeni na zborih volivcev v Kamni gorici sestane in sklenili ustanoviti vodovodno skupnost za desni breg Save z imenom »Vodovod Kropa z okolico«, v katero bo vključenih 15 vasi. Delegati so izvolili pripravljalni odbor, ki je imel v ponedeljek 17. septembra prvo sejo. Sklenil je, da bodo 25. oktobra pripravili pravila, zbral po posameznih vaseh porabo potrebne količine vode, pripravil predlog za višino vodarine in pristojbin za posamezne člane. Pri delu jim bo pomagala uprava vodovodne skupnosti za levji breg Save, ki obstoji že več let, in uspešno razširja vodovod po svojem terenu.

Konec oktobra pa bodo sklicali skupščino in izvolili upravni odbor ter postavili operativno vodstvo. Predvidevajo, da bodo za leto 1956 in v letu 1957 zbrali okrog 15.000.000 din. Prva sredstva bi porabili za gradnjo vodovoda Lipnica, Dobrava, Kamna gorica, Zg. Dobrava in Lancovo, ki imajo že gotove načrte. Za ostale kraje pa bodo pričeli pripravljati načrte.

NESREČE

Rado Jeranko, rojen 1931, iz Kranja, je padel s kolesom in si prebil brado na levji strani. Jože Vilfan, rojen 1920, iz Sp. Bitnja, je padel s kolesom in si prebil desno koleno. Tatjana Prisljan, rojena 1915, iz Kranja, se je s strojem za meso vrezala v palec leve roke. Ruda Gašperin, rojen 1920, iz Kranja, je padel s kolesom in si poškodoval levi del obraza. Aleksander Kranjc, rojen 1944 iz Kranja, je padel in si zlomil zapestje leve roke. Marija Cvirni, rojena 1905, iz Drulovke, je padla po stopnicah in si poškodovala levo zapestje. Bogdan Filipovič, rojen 1940, iz Kranja, je padel s kolesom in si poškodoval levo stran obraza. Karel Herlec, rojen 1939, iz Kranja, si je z dletom prerezal žilo na desni roki. Franc Mohor, rojen 1933, iz Senčurja, je padel s kolesom in si presekal levo stran čela.

Do zime 40 novih stanovanj

Pred dnevi so na gradiliščih nekaterih stanovanjskih stavb na Jesenicah obnovili gradbena dela. Investitorji, Zelezarna Jesenice, Podjetje za vzdrževanje proge in jeseniška bolnišnica, so najeli kredit iz občinskega kreditnega sklada za gradnjo stanovanj, da bodo dokončali že lani začete stavbe. Trenutno dokončujejo stanovanjski blok jeseniških železničarjev. Zelezarna bo letos dogradila še 16-stanovanjski blok, katerega temelji so bili dokončani že lani. Stanovanja v tem bloku pa bodo uporabna šele prihodnje leto.

Divjačina dela škodo

Med drugim je Svet za gospodarstvo občine Tržič na zadnji seji razpravljal o poročilu, kakšno škodo delajo srne in jeleni na poljskih pridelkih. Posebno velika škoda je na ajdi, ki je letos dobro obrodila. Večje število jelenov je preskočilo ograde v Jelendolu in imajo sedaj prost dostop do kultur na polju.

Kmetovalci prosijo občino za posredovanje, da se izvrši večji odstrel te divjačine. Temu pa ves upirajo lovci, ki trdijo, da je škoda manjša, kot trdijo kmetovalci. Poročilo, ki ga je prejel Svet za gospodarstvo tudi navaja, da so se silno razmnožili divji prašiči in predlaga množični pogon. Zadeva bo predložena Okrajnemu ljudskemu odboru.

To pot bom pa začel z nagradno uganko! Za uspešnega reševalca imam pripravljeno prav čedno nagrado, namreč — peljal ga bom na imenitno večerjo, potlej pa še v bar, kjer bo lahko naročil vse od šampanjca do kisle vode, pa še plačal bo lahko sam... Torej posluš in obilo sreče!

Naštetje mi 9 besed z osnovo »gola«, potlej pa povežite te besede v stavek in povejte tisto, kar mislim jaz povedati! — No, kar korajžo! — — — Ja veste, če bi bili trikrat bolj kšajf kot ste, bi figo opravili. — Prav, bom pa jaz povedal, za nagrado se pa pod nosom obrlšite.

»Golobradj goltnač si, če brez golka golcaje goltaš in golcaš golšavino golazni predelano v golaž.«

Ključ do končne razrešitve že imamo, zdaj vam bom pa še ostalo razvozljal. Jaz sem bil namreč tisti golobradj požeruh, ki je močke in srkaje popravljal juhuco, v kateri so je kuhala neka čudna žvarovna. Tisti juhiči

pa pravijo v restavraciji »Vintgar« v Vintgarju — golaž. Veste, ko sem tisto oné srkal, sem mislil, da sem na Golgoti (tudi na »gola«). O žemljah, s katerimi so mi postregli h golažah, pa rajši molčim. Le to vem, da sem jih glodal kot verica...

Zadnjič sem govoril z nekimi Nakelčanom. Možakar mi je potožil, češ da jih, odkar se je njihov kinematograf združil s kranjskim kino-podjetjem zafrikavajo kot zamorce.

Pravil mi je, da so 2. septembra, ob priliki predvajanja filma »Sant Antonio«, zaradi čakanja na začetek filma (40 minut) in 30 minutnega odmora med predvajanjem, kinoobiskovalcem pognale prav čedne brade. Isti film so namreč predvajali tudi v Kranju ob 20. uri.

Pa še tole mi je povedal. — 22. septembra so lepaki najavljali film »Bolni čez reko«, predvajali pa se »Dvoboju v džungli«. Naslednjega dne je bilo sicer opaziti spremembo programa, toda le v Naklem, medtem ko so ostali lepaki v Podbrezjah in Dupljah nespremenjeni.

Malo več reda res ne bi škodovalo, kajti dinar ima v Naklem isto vrednost kot v Kranju; naposled so pa tudi Nakelčani ljudje.

Zadnjič, ko sem okrog Bleda krivirtil, sem prisluhnil ljudem, ki so se pritoževali nad nekaterimi filmi, češ da niso opremljeni s slovenskimi podnapisi. Takšnih filmov je menda 90%. Menim, da je malce nerodno za starejše ljudi, ki zavoljo nezadostnega znanja srbohrvaščine ne morejo slediti vsebini filmov. — Ali predstavlja opremljavo filmov s slovenskim tekstom res tolikšno težavo?

Tokrat mi je tudi prišlo na uho, da so prodajalko v slaščičarni Zagorice pri Bledu pred dnevi skoraj mravlje požrle. Najprej so se trumoma spravile nad torte, ko je pa teh zmanjkalo, so se lotile personalna. — Gostje — ne hodite v to slaščičarno, če vam je življenje drago!

Vse bi še bilo, če ne bi bilo suše! Tisto, da je suša (kronična) v žepih, ni nič novega, toda suša v nekaterih predelih občine Kranj — to je pa že hujske. Kje leži krivda? Prav gotovo na sanitarnih in finančnih organih. Sanitarni organi so namreč zahtevali likvidacijo gostinskih obratov zavoljo »pretirane čistoče«, finančni organi so pa zapečatili prevelike rezerve vode v vinskih sodih. — Kako bi bilo, če bi s to vodo počistili gostinske obrate?

Veste — zveze imam in ker imam zveze, sem zvedel, da bo uprava Slovenija-česte (podružnica Kranj) izdala priločni zemljevid cestnih kočanj na cesti Kranj — Zabnica — Škofja Loka. Vsem voznikom vprežnih in motornih vozil pripravljajo, da si ta zemljevid čimprej nabavijo, sicer se bodo v tistih grozljivih jamah izgubili. Pa še eno idejo imam! Kako bi bilo, če bi nekaj teh lukenj razstavili na I. sejmu izvoznih artiklov v Ljubljani. Kakšen dinarček bi pa le padel...

Veste, na Zlatem polju v Kranju imam prijatelja, ki je hkrati moj hišni prijatelj (moja Marijana ga zelo obrajta), jaz sem pa prijatelj njegov prijatelj (njegova žena pa mene zelo obrajta). Pa kaj bi vam pravil, saj sami veste, koliko dober hišni prijatelj odleže. — Kar premislite, kakšne reviče bi bile ženske, če ne bi imele hišnih prijateljev. Le kdo bi jih troštal, medtem ko se možje untrholtajo po konferencah in podobnih izgovorih. Glejte, jaz sem že en tak tolažnik!

Pa je ondan zvečer naneslo: moj prijatelj na sejo, jaz pa tolažit... Korajžno sem jo mahal proti Zlatemu polju, po tisti poti za pešce, ki teče nad cesto nasproti bivše tovarne »Prešeren«. — »Tukaj sem vsaj gvišen, da me ne bo nič povozilo,« sem si mislil. Pa nisem še do konca povedal... Kar nenakrat en biciklist naglihno vame. Madonca sem odskočil in zakričal:

»Lej ga cepca, kje imaš pa luče?«
No, ali je to kakšna olika? Se »uh me piš« mi ni rekel — kar naprej se je peljal. — Takrat pa... madonca — odskočil sem, pa je bilo že prepozno. Pred očmi se mi je zabliskalo, (kakor bi jaslice zagledal) potlej sem se pa en cajt kar s kolesom peljal. Ko sem pa priletel na zemljo je bilo pa tako fletno mehko... Potipal sem, kaj je tisto — je bila pa ženska — ena debela bresa. — Babnica ti taka, veste kaj je storila, ko se nisem koj spravil pokonci? Sunila me je, da sem se zakotalil po bregu in priletel na spodnjo cesto, kjer sem obležal kakor povožena copata. Ce bi sekundo prej priletel, pa bi me avto povozil.

Ko sem ves polomljen krevalj proti domu, sem si mislil: »Komu je namenjena tista pot nad cesto? Peščem ali kolesarjem? — Ej, ko bi bil miličnik; v enem samem dnevu bi od prekrškov več kasiral kot na drugih cestah v vsem letu. — (Ko bom velik, bom miličnik!)

Vas pozdravlja VAS BODIČAR!

Glavni trg v Mariboru

Po skopih podatkih so v enem letu zaposlili v Mariboru 1,7% več delavcev, pri tem pa niso razširili niti proizvodnje, niti niso stroji polno izkoriščeni. Torej je osrednji problem delovna storilnost.

Taborniki Domžal so marljivi

Letošnje poletje so domžalski taborniki izkoristili že vrsto uspešnih letovanj, izletov in akcij. Omenili bi jih le nekaj.

Počitniško taborenje so organizirali na dveh mestih, in sicer v Bohinju in Menini planini, udeležba je bila na obeh polnoštevina. Člani Gorske straže so prehodili Kamniške planine in nato taborili na Menini planini. Nato se je član Gorske straže udeležil načelniškega tečaja v Krnici.

Letošnja glavna prireditev ZTS je bil IV. zlet tabornikov Slovenije, katera je bila združena s partizanskim pohodom. Tu so poslali Domžalčani 38 članov.

Razen tega so imeli še polno izletov v naravo, kjer so imeli praktične vaje. Vod tabornikov se je udeležil tudi obletnice velike tekstilne stavke v Kranju. Taborniki se tudi športno udeležujejo, priredili so več namiznoteniških tekmovalj in nekaj atletskih.

V prihodnje nameravajo organizirati prvenstvo LRS tabornikov v smučarskih disciplinah. Če jim bo uspelo, bo vsekar zelo pohvalno. Letos bodo kopet organizirali zimsko taborenje v snegu.

Frank

Po starem običaju

To nedeljo je bila v Mostah pri Komendi razstava sadja, ki jo je organizirala tamošnja kmetijska zadruga. Najlepše sadje je razstavil sadjar Andrej Sivc iz Most. Kmetijska zadruga je priredila tudi vinski trgatve po starem običaju, ki se je v teh krajih še ohranil. Na to trgatve so vabili po vseh sosednjih vaseh posebni odposilanci, oblečeni v narodne noše. Prireditev je ob sodelovanju »veselih hribovcev« iz Kamnika zelo lepo uspela.

Gorenjski letalski zlet

V nedeljo je bila v Mostah pri Komendi razstava sadja, ki jo je organizirala tamošnja kmetijska zadruga. Najlepše sadje je razstavil sadjar Andrej Sivc iz Most. Kmetijska zadruga je priredila tudi vinski trgatve po starem običaju, ki se je v teh krajih še ohranil. Na to trgatve so vabili po vseh sosednjih vaseh posebni odposilanci, oblečeni v narodne noše. Prireditev je ob sodelovanju »veselih hribovcev« iz Kamnika zelo lepo uspela.

„Steze popustil nemškiga Parnasa, je pisal zgodbe kranjske star'ga časa“

Pred premiero Linhartovega »Matička« v Prešernovem gledališču

V decembru se bo vsa Slovenija hvaležno spominjala 200-letnice rojstva T. Tomaža Linhart. V verigi velikih slovenskih duhov poznega osemnajstega stoletja — stoletja razuma, predstavlja Anton Tomaž Linhart osrednjo, skoz in skoz napredno in najbolj revolucionarno osebnost svojega časa, ki ji med Trubarjem na eni in Prešernom na drugi strani ni primere.

Razumljivo je torej, da je Prešernovo gledališče, najbližji Talijin hram v bližini njegovega rodnega mesta Radovljice, postavilo v letošnji jubilejni sezoni na prvo mesto najzrelejšo delo moža, ki je odprl pot razvoju slovenske dramatične gledališča in gledališke kulture pri nas; to delo je: »Ta veseli dan ali Matička se ženi.«

»Matičke« in »Mickas«, oba odtrgana na tujem vrtu, oba presajena na domači log, živita med Slovenci svoje življenje, več ko polstotletje. Pozna ju domala že vsak slovenski človek in vsako, ki ju gleda, komaj pride na misel, da sta napisana bolj ali manj svobodno po tujih predlogah. Richterjeva »Feldmühle« je že povsem mrtva, Beaumarchaisjev »Figaro«.

Zaključek poletne sezone v Pirničah

Kulturno - umetniško društvo »Komandant Stane« v Pirničah pri Medvodah je v nedeljo 30. septembra zaključilo plodno poletno sezono z desetimi uprizoritvijo komedije »Poslednji mož«. To igro so uprizorjali poleti za vsako izmeno obveznikov predvojaške vzgoje, ki so taborili ob Savi na Vič krčah. To nedeljo so hoteli z dobro naštudirano predstavo razvedriti domačine, pa je bil obisk prireditve bolj slab.

Dramska sekcija je že napravila načrt dela za jesensko sezono. Z Mojšičevimi »Rdečimi rožami« bodo spomnili gledalca na važno borbo delavstva v obdobju stavk v stari Jugoslaviji, z Linhartovo »Zupanovo Micko« pa bodo proslavili dvestoletnico rojstva prvega slovenskega dramatika.

Poleg dramske sekcije je posebno delaven pevski zbor KUD-a, ki je imel vse poletne mesece redne tedenske Bevske vaje pod vodstvom dirigenta Doreta Matula. Tov. Matul prihaja iz Ljubljane in mu ni pretežko prehoditi še po vaji 6 km do tramvaja, ker nima takrat druge prometne zveze. Uspeh požrtvovalnega dela pevcev in dirigenta bomo kmalu lahko videli na samostojnem koncertu.

S. T.

'Rdeče rože' na Primskovem

Z majhno zamudo, toda ne po lastni krivdi, je »Svoboda« Primskovo v Kranju obnovila Moškričevu dramo »Rdeče rože«, ki sovpada v proslavo 20-letnice tekstilne stavke.

Pred tremi leti je to delo zrežiral tovariš Ado Klavara, medtem ko je letošnje obnovitveno režijo dovršil ob nekaterih prezasedbah ulog režiser Miloš Mikeln.

Predstava je bila na dostojni višini in gre vsem izvajalcem priznanje. S svojo igro, v vlogi delavskega zaupnika, je zlasti izstopal tovariš Franc Juvan. Maloštevilni gledalci so prejeli delo z velikim razumevanjem in toplim aplavzom.

Kaj pa občinstvo na Primskovem?

Ali se občinstvo ne zaveda, da igralce čuti potrebo po gledalcih, saj je njegovo delo neoljubivo povezano z njimi? Igralec ni samotar — šele občinstvo mu daje življenje. Zategadelj je nujno, da občinstvo obiskuje predstave in da sodeluje pri oblikovanju slovenske gledališke kulture.

Z dramo »Rdeče rože« je Svoboda Primskovo gostovala tudi v Kropi.

S. A.

Gradivo o tekstilni stavki

V sklopu stavkovnih gibanj v času velike ekonomske krize tridesetih let, ko so skušali kapitalisti vsa bremena prevriniti na pleča svojih delavcev, je najpomembnejša velika tekstilna stavka, ki je pokazala visoko politično zrelost delavskega razreda in ubranila njegove osnovne pravice.

Za proslavo 20-letnice stavke je izdelal Pripravljalni odbor pri Okrajnem odboru SZDEL Zbornik dokumentarnega gradiva o tej stavki.

V prvem delu Zbornika je zgodovinski pregled poteka stavke v Kranju in ostalih tekstilnih središčih. Ta pregled odkriva ekonomske in politične silnice, ki so pogonale sramotno lakotične tekstilne delavce v stavko, odkriva ključno vlogo večine predstavnikov Delavske zbornice, dvoletnost političnih oblastnikov — skratka,

dasj svež in revolucionaren, ko je bil napisan, ne predstavlja danes v sklopu francoske dramatične polovice tega, kar je nam Veseli dan Matičkove ženitve.

Ustvariti umetnino kakor je »Matička« v jeziku kravarjev in dekel, brez vsake tradicije v dramskih književnih zvrsteh, je pomenilo vendarle nekaj več kakor prepisovati! Če pa pomislimo, da je doba s svojimi literarnimi principji sama na sebi dovoljevala svobodno obdelavo iste snovi, potem moramo priznati, da je Linhart z dobršno mero poslušal doumel razvojno stopnjo slovenskega ljudstva, saj je znal snov prilijčiti in splicirati na našo takratno perečo družbeno problematiko. Položaj slovenskega jezika in sodstva na Slovenskem in demokratičen pogled na kmeta-tlačana, sta tisti vodilni motivi, ki ga je potisnil v ospredje, in dal s tem svojemu delu življenjsko potenco. Po svojem demokratičnem bistvu je živa prav toliko, kolikor francoska meščanska in demokratična revolucija in njene pozitivne posledice.

Drugače tudi ni moglo biti. Linhart je najzvestejši učenec francoskih pre-revolucijskih modroslovnih snovanj, ateist in racionalist, svoboden duh, nikogar hlapec, razen morda svojemu božanstvu: zdravemu človeškemu Razumu! Njegovo delo, pravilno ocenjeno že s strani Copa in Prešerna, je navdihovalo slovenstvo v vseh prelomnicah naše zgodovine. Marčna revolucija je postavila na sceno »Matička«, »Zupanovo Micko« pa so uprizorjali vsepovsod na čitalniških deskah. Tudi naša uprizoritev »Matička«

Razstava sodobne kitajske umetnosti

V nedeljo, 30. septembra so v Ljubljani zaključili razstavo sodobne kitajske umetnosti, ki je bila odprta od 15. avgusta do 30. septembra. Razstavo si je ogledalo okrog 22 tisoč obiskovalcev.

Vtisi s te razstave so nepozabni. Prekrasna dela kitajskih umetnikov vzbujajo globoko spoštovanje, ne samo do tistih, ki so te izdelke delali, temveč do celotnega kitajskega ljudstva. Izdelki iz Sivan in Jisang keramike, Lungčang keramike in Cingčeng porcelana vzbujajo vsestransko

pozornost. Največjo pozornost pa vzbujajo kitajski kipi, izrezani iz lesa, lojevca ali slonove kosti ter detajli kitajskih stavb iz plutvine, izrezljani do najmanjših podrobnosti. Izdelki iz bambusa in prave kitajske svilje so predstavljali svojevrstno »pašo za oči«. V delu in umetninah kitajskih umetnikov je izražena izredna natančnost, originalnost, dovršenost ter uporaba motivov iz narave. Kitajske umetnosti ni moč opisati, temveč samo občutiti. Mogoče je najbolje oceniti razstavo tisti obiskovalec, ki je v knjigo vtisov zapisal: »Umetnost kitajskega ljudstva je za nas nepojmljiva. Kitajski umetniki ustvarjajo v praksi nekaj, kar je za nas še v teoriji komaj razumljivo!«

Milan Ljubčić

so zadnjič uprizorili v Kranju leta 1948, »Zupanovo Micko« pa so prvič uprizorili naši čitalničarji 1865), ni zgolj konvencionalna olika na ljubo Linhartovemu jubileju, temveč zavestna prizadevnost vseh sodelujočih, da s to uprizoritvijo dostojno počaste dvestoletnico rojstva Antona Tomaža Linhart, prvega kritičnega zgodovinarja, dramaturga in režiserja, predvsem pa Linhart človeka, svobodomisleca.

Režijska zasnova se v nasprotju s številnimi našimi uprizoritvami naslanja predvsem na Copovo in Prešernovo mnenje o Linhartovem delu in bo izrazito gorenjsko domačijska. Linhartovo besedišče je režiser in lektor Mirko Mahnič transponiral v gorenjščino, kar bo brez dvoma dala uprizoritvi svojevrsten mlk in prikupnost, ki ga ta umetnina zaradi njenega simpatičnega očeta in prav tako zavoljo nje same zasluži. Sodeluje ves ansambel Prešernovega gledališča. Premiera bo v sredo, 10. septembra.

Rado Jan

Hans Helmut Kirst: 08-15

Pod tem naslovom je napisal H. H. Kirst roman o Hitlerjevi Wehrmacht, ki jo pokaže bralcu v treh knjigah in treh obdobjih: v miru znotraj zidov vojašnice, na vzhodni fronti in končno na zahodu v dneh poloma. Roman je v kratkem dočakal mnogo izdaj in prevodov v tuje jezike in prinesel pisatelju slavo (?) in denar.

Kdo je ta, čez noč rojena zvezda na literarnem nebu? H. H. Kirst; rojen leta 1914, z 18 leti član stranke, z devetnajstimi poklicni vojak, nato podčastnik, med vojno častnik na letalski oficirski šoli, končno NS Führungs offizier — vojni propagandist. Smotnika ni poduhal, imel pa je že 20. aprila 1945 (štirinajst dni pred dokončnim porazom) na čast svojemu firerju govor, v katerem je pozival vojake na boj do končne zmage. Po vojni je odsedel nekaj mesecev v ameriškem zaporu. »To taborišče«, pravi sam, »nastrpano s strankinimi oddelki, vodilnimi častniki, visokimi uradniki in diplomati, mi je dalo zadnje in temeljito lekcijo o narodnem socializmu.«

To svojo lekcijo je avtor v povojnih letih temeljito pozabil. Pričakovanje, da bo Kirst v romanu obračunal s samim seboj in svojo preteklostjo, razkrinkal in obsodil Hitlerjev vojaški stroj ter osvetlil zločinski bit nacizma, je jalovo. V 08 — 15 pozoren bralec brž spozna zelo grobo in nespretno stesane trojanskega konja, ki naj dokaže svetu, kako častivredna je bila (z redkimi izjemami) vsa Wehrmacht. Po Kirstovi retuši se nam prikažejo njeni pripadniki kot pošteni, malce naivni in preveč ubogljivi, toda zmeraj dostojanstveni domoljubi, pa bili člani stranke ali ne.

Prva knjiga je dvignila v Nemčiji vihar ogorčenja in bučnih polemik, ki jih je založnik spretno izrabil, tako da je postala v kratkem času bestseller. Roman vojašnice je to, drobnih podčastniških intrig in ljubimkanj, predvsem pa zgodba o prvobitni vojaški doktrini, da je osnovna naloga vojašnice za vsako ceno zlomiti voljo posameznika; sleherni osebnost je treba na vsak način — in vsi načini so dovoljeni — pregnesti v mehko, brezlično maso, ki jo je možno poljubno oblikovati.

V tem delu je Kirst prepričljiv, saj iz dolgoletne izkušnje dobera pozna psihologijo, metode in vzgojni sistem vojašnice. Tu je njegov Rodos, kjer mu ne spodrane. Atmosfera vojašnice je sicer verno, ne pa tudi umetniško podana. Sloj je ohlapen, osebe so skonstruirane, kopirane po znanih predlogah. (Pravi oče večine njih je Remarque.) Predvsem pogrešamo v delu tiste boleče osebne prizadetosti, ki diha iz sleherne vrstice romana Jamesa Jonesa »Od tu do večnosti«, napisanega s srčno ljubeznijo in zgodičnim sovrastvom. Kirst sam je nekje zapisal, da se šteje za drugorzrednega pisatelja, ki se nadeja, da bo nekdo napredoval v prvi razred. Tej sodbi, vsaj nje prvemu delu, ni kaj oporekali.

Ne glede na te pripombe je prva knjiga 08 — 15 spretno napisano zabavno branje, v katerem je dovolj domišelnega in živahnega fabularjanja, čeprav v svoji protimilitaristični tendenci komaj črni smodnik in še dolgo ne dinamit.

V drugem delu popelje Kirst svoje može v zgodnji pomladi leta 1942 na rusko fronto, torej na spoznanje, pisatelju iz lastne izkušnje nepoznana tla. Ta fronta je zelo megljen prostor brez razsežnosti, v katerem srečamo te znanice iz prvega dela, častnike in podčastnike. Zgodba se plete okoli čisto mirnodobskih zadev, intrig zaradi povejševanja baterije in osvajanja igralke frontnega gledališča. Na vsej svoji poti po fronti in zaledju pisatelj ni srečal ne Gestapo-ja, ne SD in

Od 5. do 12. oktobra bo v prostorih Prešernovega muzeja razstava »Otrok v upodabljači umetnosti in fotografiji«, ki jo v okviru Tedna matere in otroka prireja Zveza društev prijateljev mladine okraja Kranj.

uničevalnih oddelkov, ne strankinih gospodarskih roparjev. Očividno so vse te ustanove le plod sovražne propagande! Edina res negativna osebnost druge knjige je novi poveljnik baterije, stotnik Witterer. Temu pa je Kirst dodal maksimalno dozo omejenosti, ki opraviči tudi najhujšo podlost.

Vsi ostali akterji so na svoj način junaki brez strahu in graje. Na tem odseku fronte se ni bati proboja. Ko postane stanje na fronti kritično, ne zaradi bojne sposobnosti sovjetskih vojakov, pač pa po izdajstvu, reši položaj desetnik Vierbein. Tisti Vierbein, ki je bil v vojašnici najbolj klavrn in najbolj trpinčen rekrut, postane na fronti nordijski junak, ki z enim samim protiklopniškim topom razbije domala pol divizije ruskih tankov, nakar junaško pade za Hitlerja in domovino.

Kirst iz druge knjige demantira Kirsta iz prve, saj dokaže, da četni narednik s svojimi metodami resnično vzgaja heroje.

Svojo divizijo zapusti pisatelj neporočeno na ruski fronti in jo ponovno zgleđa v zornem polju svojega očesa v zadnjih dneh vojne na Zapadu. Tla so sedaj že mnogo bolj spolzka in ubogi pisatelj v vijugastih skokih, kot zajec na begu, peha svojo izsušeno domišljijo sem in tja, samo da ne bi trčil ob tako žaljivo dejstvo popolnega poraza nemške Wehrmacht. Njegovi ljudje ne utegnejo več igrati herojev, obdržal pa so svoje dostojanstvo, vsi, tudi zločinski polkovnik Hauk. Tako so dostojanstveni celo, ko se predajajo, da ubogi in preplašeni Amerikanci od samega spoštovanja na stečaj zijajo. Generala Luschkeja pri-

de zajet v ujetništvo en stotnik, dva poročnika in dvaintrideset do zob obo-roženih vojakov, ki rinejo drug drugega naprej, dokler se prvi ne ojunajni in izreče usodno besedo? »Ujetnike. Glejte, to je nemški general. Preplašeni ameriškanski vojak, ki ga vodijo bedasti poveljniki, zagotovo ni mogel premagati Wehrmacht. In ker si Kirst sovjetsko armado sploh odmisli, mora biti vsakomur jasno, da so Nemci končali vojno kar sami od sebe, ker so se je pač naveličali.

V epilogu parodira pisatelj oživljajne legende o nezmagljivosti nemške vojske in o sunku v hrbet. In vendar je vsa tretja knjiga napisana v duhu te legende. Res je tu in tam potrese-nih nekaj zgolj retoričnih obtožb in samoobtožb, toda osnovni ton knjige je zagovor in opravičevanje. Za člane stranke in v prvi vrsti zase odkrije zelo subtilno in koristno iniačo: dvo-je ali troje zločincev pršteva k nacizmom, vsi ostali pa so samo narodni socialisti. Zdi se, kot da je pisatelj preživel vojno in povojna leta v zaprti kajzici, obplepeni z listi iz Hitlerjevega »Mein Kampf« (edini Slovan, ki ga srečamo, je Poljak in popoln idiot) in nikdar niti imen Varšava, Coventry, Beograd, Lidice, Kruševac, Auschwitz in imen nešteti drugih žaločnih spomenikov zločinske organizacije z imenom Wehrmacht.

Cudim se, iz kakšnih razlogov je knjiga med Nemci zbudila ogorčenje, še bolj pa se čudim, kaj je pripravilo Državno založbo Slovenije, da je poslala to zlagano knjigo na naš knjižni trg.

FRANCE BRATKOVIC

„Svoboda“ Javornik je pripravila opereto

Javorniška »Svoboda« je letos med prvimi dvignila zaveso na svojem odru. Za začetek so si izbrali opereto Lukasa-Ingrisa »Tam na gorah«.

Ze takoj ob začetku bi se dalo razglabljati o tem, kakšen vpliv bodo imele oziroma ga že imajo operete na razvoj naših amaterskih gledališč, zlasti pa na vzgojo in izobraževanje publike. Vsekakor operete, ki so večinoma puhle in prazne, vzgojnega glosam, je eden glavnih smotrov naših delavskih društev, ne bodo in ga niso nikdar opravljale.

Glede na to, da so Javorčani segli po opereti, smo lahko nekoliko popustljivejši, samo če upoštevamo finančno stisko.

Igralska uprizoritev ni bila kakšno posebno odkritje, čeprav je bilo delo dovolj spretno režirano. Režiserju M. Kalanu je uspelo do neke mere izluščiti iz dela vse osnovne vrvine, s čimer je rešil delo, ki je mestoma prav prazno.

Med igralci je bilo opaziti tudi nekaj prav prijetnih in mnogo obetajo-čih odkritij. Ljubki igralci se obetata zlasti v mladi Bidovčevi in Nočevi, ki s svojo prirščno igro dajeta upanje, da bosta še prerasi okvir tega odra. Baritonist Stare I. je spet potrdil, da razpolaga z lepim in sočnim glasom, pa tudi v igri je napravil lep korak naprej. Primerna sopevca sta mu bila Frček in Koselj, le da sta ga v igri prekašala. Kalanova je bila igralsko nadvse prijetna, pevsko pa nekoliko negotova. Okrožnik je imel dokaj ne-hvaležno vlogo. Ustvaril je sicer za-nimiv lik, ki pa je bil ponekod preveč grotesken in mestoma premedel. S svojimi malim nastopi je ogrel Vili Mandelje, ki bi s svojo komiko pod skrbno režiserjevo roko spadal na večji oder. Prijetna je bila tudi Barbara Bidovčeva, medtem ko je mladi Pra-

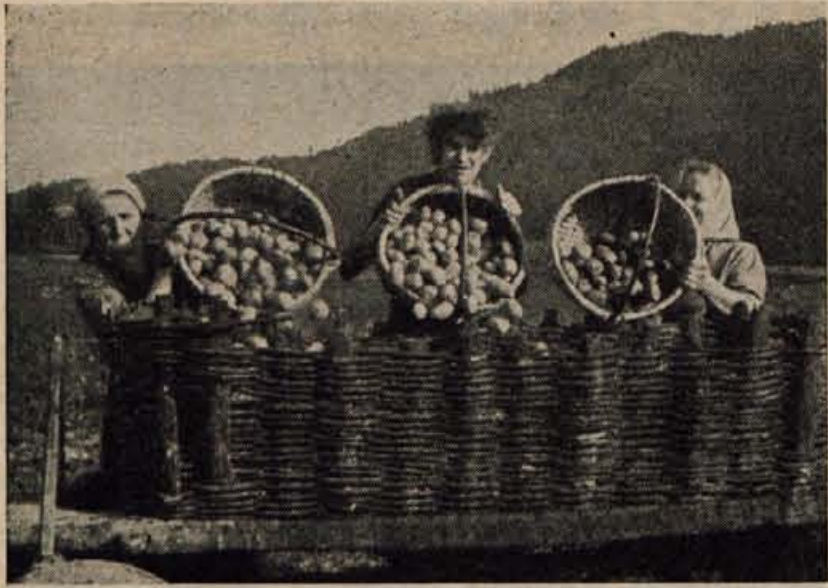
protnik kot profesor pokazal sicer precejšen smisel za sproščeno igro, vendar je bil za to vlogo malce premalad. Zupana je preveč povprečen in neintenzivno igral J. Brandšteter. Baletni vložki, zlasti improvizirani narodni plesi in ples z mornarji, so bili prijetno presenečenje in so vnesli v sicer dokaj slabo napisano delo precej svežine.

Šibka točka predstave je bil orkester, ki se mu je poznalo, da še ni bil dovolj pripravljen, saj so vadili le borih šest tednov. Uvertura k prvemu dejanju je bila prav slabo zaigrana, pozneje pa se je orkester nekako znašel in bil zlasti ob podpori petja dosti boljši. Razumljivo je, da dirigent ni mogel tako sugestivno voditi orkestra, ker je moral sam igrati dokaj zahtevni klavirski part.

Bržčas uprizoritvi ne bi škodovalo, če bi delo vadili še kak teden in tako odstranili prenekatero pomanjkljivost. Skromna in zelo funkcionalna scena akademskega slikarja Torčarja je popolnoma uspela in bila enakovredna scenam večjih odrov.

Ob koncu se izognimo vprašanju — za opereto ali proti njej — temveč se vprašajmo, kaj smo dolžni storiti za te marljive in nadarjene ljudi. Če igrajo opereto, jih ne moremo obsojati. Nekatje se pač morajo izživljati v svojem hotenju po ustvarjanju. Toda brez podpore, ideološke in gmojne, bo ta material, ki samo čaka kiparja, da mu bo dal končno obliko, slej ko prej začel na površinsko pot in se začel počasni razkrajati. Koliko mladih je še, ki bi sledili tem požrtvovalnim prosvetarjem, samo posvetiti jim je treba z lučjo na pot. Luč pa mora nekdo kupiti in ne le eno, mnogo, mnogo, da bodo vsi dohodi k hramu boginje Talije močno razsvetljeni. Če bomo to storili in hkrati budno pazili, kaj je zdravo in kaj ne, se nam bodočnosti ni bati.

—sm—

LETOS PA BO, KAJ, LE POGLEJTE GA!

Bodočnost kmečke mladine je doma na kmetijah

Pred nedavnim je bila pomembna skupna seja upravnega odbora okrajne zadrzne zveze Kranj, odbora mladih zadrznikov in predsedstva Okrajnega komiteja LMS Kranj. Na dnevnem redu je bila problematika kmečke mladine na Gorenjskem in dosedanja uspehi vzgoje kmečke mladine v aktivih mladih zadrznikov.

Pri kmečki mladini smo v zadnjem obdobju dosegli znatne uspehe pri njeni strokovni vzgoji. Oblike vzgojnega dela preko aktivov mladih zadrznikov dokaj dobro potekajo. Pri 30 KZ smo ustanovili aktivne mladih zadrznikov, v katerih je približno 800 članov. Ta organizacija je še mlada in je že v prvih akcijah resno prišla za delo. Dosedanja dejavnost je bila usmerjena bolj navzven. Razne prireditve, dnevi kmečke mladine in druga tekmovanja so navzven organizirali dokaj razgibano. Sedaj v zimski sezoni pa bo delo usmerjeno na notranjo utrditev in strokovno teoretično izpopolnjevanje članov. Cilj te organizacije je zlasti v tem, da nauči in pomaga doumeti kmečkim fantom in dekletom najsodobnejše izsledke kmetijske znanosti na vseh področjih. Pri tem imajo zelo veliko in odgovorno nalogo kmetijski strokovnjaki, učitelji, veterinarji in gozdarski strokovnjaki. Kmečka mladina mora začeti sodobno gospodariti na svojih posevkih. Predavanja iz posameznih področij, razni polzkusi, tečajji, izletji itd. so samo oblike, po katerih se kmečka mladina uči. Ena izmed takih oblik bodo tudi kmetijsko gospodarske šole, ki se bodo letos formalne v vseh važnejših krajih in katere bo obiskovalo precej mladine. V zimskem času se bodo mladinci učili teoretično, čez leto pa bodo preko aktivov mladih zadrznikov to prenesli v prakso. Pri vsem delu bodo pomagali kmetijski strokovnjaki in tovariši, ki bodo končali kmetijsko šolo v Poljčah. Take oblike vzgojnega dela s kmečko mladino bomo v prihodnje še bolj široko organizirali. Kmetijske zadruge in organizacija mladih zadrznikov bodo dale najrazličnejše pobude za delo s kmečko mladino. Mladi zadrzniki naj aktivno sodelujejo v KZ. Pomagajo naj izvajati gosp. načrte, zlasti tisti njihov del, ki se nanaša na pospeševanje kmetijstva. Letošnja akcija pri negativni odbiri semenskega krompirja in spoznavanju virusnih in drugih boleznih, je precej aktivov uspešno opravilo. Ta akcija se bo drugo leto nadaljevala, ker bodo mladinci potem s takim semenom dosegli največje pridelke krompirja v okraju. Tudi z akcijo semenskih trav bomo nadaljevali. Aktivni mladih zadrznikov bodo izvedli kalcifikacijo travnikov in na ta način znatno izboljšali ha donose na travnikih, zlasti tam, kjer sedaj ra-

stejo slabe kisle trave, mah in vresje. Poleg stalnih nalog v kmetijstvu in gozdarstvu bodo aktivni mladih zadrznikov posvečali večjo skrb kmetijski obrti. Pojavljajo se težave, ker primanjkuje podkovskih kovačev, kolarjev, sedlarjev in drugih izrazito kmečkih poklicev. Seveda to ni glavni pro-

blem, vendar pa je tako pomemben, da organizacija mladih zadrznikov lahko prispeva svoj delež k rešitvi. Na seji je bilo zelo povdarjeno vprašanje ženske mladine. Sedanje oblike dela, razni tečajji za vkuhanje in konzerviranje sadja, ter gospodinjstvi tečajji so bili zelo uspešni, vendar je treba pri tem iti v širino. Kmečka dekleta moramo naučiti sodobnega gospodinjstva, morajo postati dobre gospodinjice, to pa bodo dosegle preko raznih oblik izobraževanja. Okrajna zadrzna zveza v Kranju bo nastavila posebno gospodinjstvo učiteljico, ki bo pomagala izobraževati kmečka dekleta. Sistem vzgoje bo potrebno nekoliko spremeniti in dati povdarek gospodinjstvu, prečiščereji, mlekarstvu in perutinarstvu. Dosedanja tečajja so pokazali zadovoljive uspehe, bilo pa je tudi nekaj pomanjkljivosti. Zene zadrznice bodo organizirale vrsto tečajev in predavanj.

Novosadski sejem: paviljon z razstavljenimi kmetijskimi proizvodi LR Slovenije

ble, vendar pa je tako pomemben, da organizacija mladih zadrznikov lahko prispeva svoj delež k rešitvi. Na seji je bilo zelo povdarjeno vprašanje ženske mladine. Sedanje oblike dela, razni tečajji za vkuhanje in konzerviranje sadja, ter gospodinjstvi tečajji so bili zelo uspešni, vendar je treba pri tem iti v širino. Kmečka dekleta moramo naučiti sodobnega gospodinjstva, morajo postati dobre gospodinjice, to pa bodo dosegle preko raznih oblik izobraževanja. Okrajna zadrzna zveza v Kranju bo nastavila posebno gospodinjstvo učiteljico, ki bo pomagala izobraževati kmečka dekleta. Sistem vzgoje bo potrebno nekoliko spremeniti in dati povdarek gospodinjstvu, prečiščereji, mlekarstvu in perutinarstvu. Dosedanja tečajja so pokazali zadovoljive uspehe, bilo pa je tudi nekaj pomanjkljivosti. Zene zadrznice bodo organizirale vrsto tečajev in predavanj.

Bogačaj Jaka

REGRES ZA NAKUP UMETNIH GNOJIL

Sporočamo vsem našim kmetijskim zadrugam in zadrznikom, da se je na osnovi Odločbe o regresu pri nakupu umetnih gnojil (Uradni list FLRJ št. 34/56) spremenila dosedanja stopnja regresa umetnih gnojil.

1. Umetna gnojila domače proizvodnje		
superfosfat 16%	tona	6.500 din
superfosfat 17%	tona	7.000 din
superfosfat 18%	tona	7.500 din
amonsulfat 20%	tona	24.000 din
kalcianamid 20%	tona	26.000 din
nitrofoskal (8:3:8)	tona	17.000 din
KAS (8:4:8)	tona	14.000 din

2. Uvožena umetna gnojila		
čilski soliter 16%	tona	20.000 din
kalkamonsalpetar 20%	tona	15.600 din
(nitromonkal)		
Thomasova žlindra	tona	7.000 din
kalijeva sol 40%	tona	9.000 din
kalijev sulfat 46%	tona	17.400 din

Do regresa za umetna gnojila so opravičena kmetijska posestva, kmetijske ustanove, zavodi in postaje, ekonomske gospodarskih organizacij ter kmetijske zadruge, kmetijske apoteke pri prodaji umetnih gnojil individualnim kmetovalcem za potrebe njihovih poljedelske proizvodnje. Ta stopnja regresa za nakup umetnih gnojil je v veljavi od 15. avg. 1956.

GORENJSKI ZADRUŽNIK

Mednarodni kmetijski sejem v Novem Sadu

Letos je razstavljal tudi naša republika najvažnejše kmetijske tržne viške

15. septembra je bil otvorjen v Novem Sadu letošnji mednarodni kmetijski sejem. Pomembnost tega sejma je v povojnem obdobju iz leta v leto večja. Sejem je omogočal primerjavo uspehov, ki so jih dosegli v kmetijstvu one evropske države, ki so sodelovale na letošnjem sejmu. Letos je razstavljal na sejmu preko 1200 razstavljalcev na 20.000 m² razstavnega prostora. Med njimi je bilo 68 inozemskih razstavljalcev iz SSSR-a, Avstrije, Zahodne Nemčije, Češkoslovaške, Madžarske, Italije, Holandije, Francije in Švedske.

Med našimi razstavljalci je bilo 40 zadrznih organizacij, 30 kmetijskih posestev, 8 kmetijskih inštitutov, več drevesnic, ergel, kmetijskih postaj, vinarskih zadrug, ribarskih podjetij, čebelarskih zvez in mlekarških obratov. Od posameznih kmetijskih panog je bila vsekakor najmočnejše zastop-

že v lanski živinorejski razstavi v Ljubljani, ki je odlično uspela. Se pomembnejši vzrok za sodelovanje naše republike na tem sejmu pa je bila gospodarsko komercialna stran. Glavna zadrzna zveza v Ljubljani je bila organizator sodelovanja naših kmetijskih obratov, KZ in ostalih podjetij na letošnjem mednarodnem kmetijskem sejmu. Glavni namen udeležbe naših kmetijskih panog na sejmu je bil ustvariti tesnejše komercialne stike, predvsem s našimi ostalimi republikami. Naša kmetijska proizvodnja je bila tudi zastopana le z onimi artikli, katere danes lahko že v večji meri nudimo tudi drugim kupcem, ki se zanje zanimajo. Plemenska živina je bila najmočnejše zastopana. Razstavljalci smo 70 glav plemenske živine sivorjave, svetlo-lisaste in gorenjske rdeče-cikaste pasme. Razstavljen je dobila od ocenjevalne komisije, kakor tudi od obiskovalcev prav dobre ocene in visoko priznanje. Najboljše ocene (I.A razred) sta dobila bik »Muri« iz Bohinja in krava »Pridna«, kot zastopnika mlečnega tipa gorenjsko rdeče-cikastega goveda. Od celotnega števila goveje živine je bilo 37 živali ocenjeno v I. razred, 26 v II. razred ter le tri živali v III. razred.

Omenim naj, da so se slovenski živinorejci lahko pohvalili tudi s kravo »Bistro« sivorjave pasme s Kmetijsko gozdarskega posestva Kočevje, ki je od celotnega števila razstavljenih krav v mednarodni konkurenci imela najvišjo mlečnost, 8.800 kg v enem laktacijskem obdobju (300 dni). Tudi za razstavljen konje je naša republika dobila visoko priznanje. Lipičanski žrebec iz Lipice, je dobil naslov letošnjega šampiona med žrebci. Prav lepo priznanje so dobile tudi naše kokoši štajerske pasme ter plemenske svinje naših državnih posestev.

Ker je vsa razstavljen plemenska živina iz Slovenije dostojno reprezentirala dosežene uspehe načrtno selekcije, zato je bilo precejšnje zanimanje za našo plemensko živino vsekakor opravičeno. Več glav živine je bilo odkupljeno od kupcev iz ostalih naših republik. Upamo pa, da se bodo kupčije še v večji meri sklepale na se-

mih naše sivorjave in gorenjske rdeče-cikaste plemenske živine.

V posebnem paviljonu, ki je bil okusno opremljen, so bile prikazane vse dejavnosti naše kmetijske proizvodnje

Paviljon, kjer je bila razstavljen naša plemenska živina

ter predelave v Sloveniji. Razstavljalci pa smo le najpomembnejše pridelke in izdelke, katerih tržne viške lahko nudimo že v večjih količinah ostalim republikam, kakor tudi inozemstvu. OZZ Kranj in Ljubljana sta razstavljal 10 sort semenskega in merkantilnega krompirja, ki se prideluje na njunem področju. Zadrzne mlekarne so razstavljal več vrst sira, masla, mleka v prahu in kazeina. Za njihove izdelke jim je strokovna komisija podela prav lepe ocene. Največje zanimanje je obiskovalcem vzbujal v tem paviljonu razstavljeni ementalški sir ter hmelj iz Savinjske doline.

Naša vina so prav tako, kakor v Ljubljani na Mednarodni vinski razstavi, dobila mnogo zlatih in srebrnih medalj, o pravilnosti ocenjevanja komisije pa so se prepričali mnogi obiskovalci letošnjega Mednarodnega kmetijskega sejma.

Upamo, da bo letošnje sodelovanje naše republike na novosadskem kmetijskem sejmu prav zaradi kvalitete razstavljenih proizvodov, prineslo pričakovane uspehe.

Ing. H. M.

Kravji bal v Bohinju

Prizor s tradicionalne bohinske kmečke oheeti, ki vzbuja mnogo veselja in zanimanja ne samo med domačini, temveč tudi vsako leto privabi številne turiste.

KAJ IN ZAKAJ JE LETOS RAZSTAVLJALA TUDI SLOVENIJA!

Osnova za naše letošnje sodelovanje na novosadskem sejmu je bila podana

Premiranje živine v KZ Podlujbelj

Zivinorejski odsek pri KZ Podlujbelj je priredil v soboto 29. septembra lepo razstavo goveje živine. Priglasili so 28 krav, 5 telic in 2 bika. Ocenjevalna komisija je živino ocenila v naslednje razrede: v II.a razred 2, v II.b 3, v III.a 12, III. 10 in III.b 8 govedi.

Po enoletnem zaključku mlečnosti je imela najvišjo mlečnost krava »Cika«, last Janka Knifca s 3.281 kg mleka in 4,15% toščice. Najboljši oceniti sta dobili kravi »Roža« in »Jagoda« s ocenjo II a. Razstava je pokazala, da zadrzniki v Podlujbelju redijo prav dobro plemensko živino z visokimi proizvodnimi sposobnostmi ter imajo pogoje za doseg lepih uspehov pri načrtni selekciji.

—an

Tudi letos bo v Bohinju tradicionalni kravji bal. V soboto ob 11. uri bo pri hotelu »Zlatorog« odprta kmetijska razstava. Pripravili sta jo Kmetijski zadrugi z Bleda in Bohinja ter Kmetijska poslovna zveza iz Bohinja. Prikazovala bo uspehe zadrznikov. Ob 14. uri popoldne bo ustanovni občinski zbor zadrzne poslovne zveze Bohinj; za večer pa je Turistično društvo iz Bohinja pripravilo kulturni program.

V nedeljo se bodo zbrali v Ukanci pri »Zlatorogu« planšarji in pastirji s

svojimi tropi, ki jih bodo ta dan priglasili v dolino. Ob 13.30. uri se bo začel glavni del prireditve — kravji bal. Posebna komisija bo živino ocenjevala in nagradila najlepše krave. Za popoldan je DPD »Svoboda« Bohinjska Bistrica pripravila tudi kratek program, kjer bo nastopila folklorna skupina in pevski zbor.

Letošnji kravji bal nima samo turistično-propagandnega značaja, temveč bo prikazal tudi plodove dela zadrznikov. Hkrati pomeni ta prireditev tudi začetek Tedna zadrzne mladine Gorenjske.

Mali oglasi

V nedeljo 31. septembra izgubljeno fantovsko rujavo drap kombinirano Jopico od Perivnika do Naklega prosim proti nagradi vrniti v Cirče 77.
Izgubljen je bil vijak dolg 85 cm v Nakiem. Najditelja prosim, da ga proti nagradi prinese v gostilno Marinšek.
Zelo poceni prodam celtno za avto ali voz v velikosti 3x4 m in motorno vodno črpalko za hišni vodovod.
Omeje, Zg. Bitnje 108, Zabnica.
Poceni prodam peč na žaganje in kamin. Smednik 56, bivša gostilna pri Kovarju.
Prodam rabljeno moško kolo v dobrem stanju. Koželj Aleš, Hotemaže 44, Senčur.
Psa ovcjaka ugodno prodaj Bozovičar, Trata 7 - Sk. Loka.
Sivalni stroj star neuporabljen kupim. Naslov v upravi lista.
Dvosobno stanovanje v novem bloku dobita uslužbenca s srednjo strokovno izobrazbo in prakso za mesto davčnega referenta in referenta za gospodarstvo v državni upravi. Stanovanje in nastop službe s 1. 11. ali s 1. 12. 1956. Pisane ponudbe poslati na upravo lista.
Tako dobo službo: kvalificiran pleskar za kovinske in lesne izdelke, dva tehnika lesne stroke, perfektna strojepiska in stenografinja z znanjem nemščine. Ponudbe poslati »Elan«, Begunje na Gorenjskem.
Sprejem mehanikarskega vajenca. Senčur 192.
Ugodno prodam parcelo ob cesti Kokrica-Rupa. Naslov v upravi lista.
Kozjerejel pozor! Naznanjam, da imam stalno plemenskega kozla dve leti starega čiste švicarske pasme - belega, brez rog. Stražišče 303.
Prodaj kuhinjsko opremo z orehom kombinirano, tudi na potrošniški kredit. Mizarstvo, Bratun, Cirče, Kranj.
Iščem pošteno dekle, ki bi v prostem času pomagala v gospodinjstvu. Stanovanje zagotovljeno, ostalo po dogovoru. Poizve se Udovič, Rupa 5, Kranj.

Objave

OBVESTILO
Raca na vodi, je dejal mladi svoji družini, kar poudarimo na svoje. Stari pravi, da nam bo prenovil kajžo in jo prepisal name. In so se ločili in so prepisali. Da bi tudi pošta prav prihajala, je stari ostal Plamen, tovarna vijakov in žebeljev, Kropa, mladi pa so se preimenovali v UKO, umetnikovinska obrt Kropa. Pošta jih bo poznala tudi samo pod UKO Kropa. UKO Kropa razstavlja na Ekspoziciji svetovnem sejmu v Ljubljani. Pridite, videli boste spet nove izdelke naših kovačev, graverjev in cizelerjev. UKO Kropa.
OBJAVA
Objavljamo, da podjetje »Odeja« Sko. Loka ne sprejema nobenih uslug od privatnih strank od 1. 10. 1956 do preklica zaradi preobremenitve dela.
RAZPIS
Podjetje Elektro-Kranj v Kranju razpisuje na podlagi Temeljnega zakona o študentskih (Ur. list FLRJ 32/55)
študentsko
za dveletno mojstrsko šolo - elektro oddelek v Ljubljani.
Prednost za podelitev študentske imajo člani našega kolektiva.

KINO - TE DNI BOMO GLEDALI

KINO »STORŽIČ« KRANJ
5. oktobra, ameriški film »14 UR ob 16. 18. in 20. uri.
6. oktobra, jugoslovanski film »NE OBRAČAJ SE SINKO« ob 16., 18. in 20. uri. - Ob 22. uri ameriški film »ČUDEŽNI OTROK«.
7. oktobra, ob 8.30. uri »BAGDADSKA ROŽA«; ob 10. uri ameriški film »14 UR«;
ob 14. uri francoski barvni film »TUREK NAPOLITANEC«; ob 16., 18. in 20. uri jugoslov. film »NE OBRAČAJ SE SINKO«.
KINO »TRIGLAV« PRIMSKOVO
6. oktobra, ameriški film »14 UR« ob 19.30. uri.
7. oktobra, ameriški film »LETEČA VRAGA« ob 15., 17. in 19.30. uri.
KINO »SVOBODA« STRAŽIŠČE
6. oktobra, ameriški film »LETEČA VRAGA« ob 18. in 20. uri.
7. oktobra, franc. barvni film »TUREK NAPOLITANEC« ob 15., 17. in 19.30. uri.
KINO NAKLO
6. oktobra, avstrijski film »DVA V AVTU« ob 19.30. uri.

7. oktobra, avstrijski film »DVA V AVTU« ob 15. uri in ameriški film »ČUDEŽNI OTROK« ob 17. in 19.30. uri.
KINO »RADIO« JESENICE
5. oktobra, francosko nemški film »CIGAN BARON« ob 18. in 20. uri, v gl. vlogi Georges Guetary in Paul Hörbiger.
6. oktobra, premiera ameriškega barvnega filma »JUŽNO OD SAHARE« ob 18. in 20. uri.
7. oktobra, ameriški barvni film »JUŽNO OD SAHARE« ob 16., 18. in 20. uri.
Ob 10. uri matineja amer. barvnega filma »POGUMEN KOT LASSE«.
KINO »PLAVŽ« JESENICE
5. oktobra, ameriški barvni film »PRIPRAVLJEN NABOJ« ob 18. in 20. uri, v glavni vlogi Jean Simmons.
6. in 7. oktobra, francosko nemški film »CIGAN BARON«, v soboto ob 18. in 20. uri, v nedeljo ob 16., 18. in 20. uri. Ob 10.30. uri matineja mladinskega filma.
KINO RADOVLJICA
5., 6. in 7. oktobra, ameriški barvni film »SHANE«, v petek in soboto ob 20. uri; v nedeljo ob 15.30, 17.20. in 20. uri.

Prvenstvo Kranja v tenisu

Od 28. do 30. septembra je bilo v Kranju prvenstvo v tenisu za leto 1956, ki ga je priredila teniška sekcija pri SD »Triglav«. Prehodne pokale za prvake pa sta podarili za člane sindikalna podjetnja tovarne »Iskra« v Kranju, za mladince pa sindikalna podjetnja Splošnega gradbenega podjetja »Projekt« v Kranju, katerim je mlada, novo ustanovljena sekcija dolžna zahvalo.
Prvenstva se je udeležilo 16 članov in 10 mladincev. Med člani je zmagal Stane Rebolj, ki je v finalu premagal Petra Gunčarja z rezultatom 6:2, 6:2, mladinski prvak v tenisu za leto 1956 pa je postal Kobi, ki je premagal Ladota Premrua z rezultatom 6:3, 6:3.
TOM
»TRIGLAV« : »PARTIZAN« Medvode 22:28 (8:17)
V nedeljo so gostovali mladinci košarkarskega kluba »Triglav« v Medvodah, kjer so odigrali prijateljsko tekmo z domačim »Partizanom«. Zmagali so Medvodčani z rezultatom 28:22 (17:8). S to tekmo je »Triglav« vrnili obisk Medvodčanom, ki so preteklo nedeljo gostovali v Kranju. Tudi ta dvoboj so odločili v svojo korist z rezultatom 57:50 (33:23). V ekipi »Partizana« sta igrala dva igralca prvega moštva, ker nekoliko opravičuje neuspeh »Triglava«. Sodniki so bili na obeh tekmah slabi.
S. L.
KAMNIK ALI DUPLICA?
V nogometnem prvenstvu kamniške skupine bo v nedeljo v Kamniku srečanje med obema tekmečema za prvo mesto, med »Kamnikom« in »Svobodo« iz Duplice. »Kamnik« je premagal »Domžale« z 2:1, isti rezultat je dosegla tudi »Svoboda«. »Kamnik« je zmagal proti »Taboru« z Ihan s 7:0, »Svoboda« pa z 2:0. Kdo bo jesenski prvak, bo pokazala nedeljska tekma.

Kaj ima na spredu

Radio Ljubljana

SOBOTA, 6. OKTOBRA
11.30 Lahek spored izvajata Mariborski pihalni ansambel in Malovrhov trio.
12.00 Opoldanski koncert - Matija Bravničar: Hymnus slavicus, L. Spohr: Koncert za violino in erkester št. 8 v a-molu.
13.15 Domači napravi.
13.30 Naši operni solisti vam pojo.
14.20 Zanimivosti iz znanosti in tehnike.
15.40 Nove knjige.
16.00 Glasbene uganke.
18.00 Okno v svet.
18.20 Jezikovni pogovori.
18.45 Igra Ljubljanski plesni sekstet. poje Ivo Robič.
NEDELJA, 7. OKTOBRA
7.35 Slovenske narodne pesmi.
8.20 Otroška predstava: Sneguljčica (ponovitev).
9.45 Se pomnite tovariši... - Adolf Arigler: Bodim: Sto na enega.
10.15 Nedeljski simfonični koncert.
12.00 Pogovor s poslušalci.
16.00 Peč in okolica (reportaža).
16.30 Promenadni koncert.
17.30 Radijska igra - Claude Aveline: Jelnik.
18.40 V zabavnem ritmu.
20.00 Večerni operni koncert.
21.00 Kulturni razgledi - dr. Jože Kastelic: Muzeji - vez med kulturami.
21.15 Koncert Plesnega orkestra Radia Zagreb.
PONEDELJEK, 8. OKTOBRA
11.05 Radijska šola za srednjo stopnjo - Ivo Zor: Zakaj je napisala Marjetka dobro nalogo o jeseni.
11.35 Narodne pesmi pojeta Jože Gšperšič in Rezika Koritnik, spremlja A. Stanko.
12.40 Pohorski fantje pojo in igrajo.

13.30 Narodne pesmi iz Vojvodine, Mehotihje in Bosne.
14.05 Radijska šola za srednjo stopnjo - Ivo Zor: Zakaj je napisala Marjetka dobro nalogo o jeseni (pon).
15.40 Utrinki iz literature - Gunther Weisenborn: Sin zapusti starše.
17.20 Zabavna in plesna glasba.
18.00 Kulturni pregled.
18.15 Pesmi Alojza Miheličiča poje Mariborski komorni zbor p. v. Rajka Sikoška.
18.30 Zunanje-politični feljton.
18.40 »Iz slovenske zakladnice samospjevov« Benjamin Britten: Angleško pesmi.
20.00 Richard Wagner: Mojstri pevci Nürnbergski - II. dej.
a) Dušan Kralj: Noč med slovenskimi polharji - b) Pavle Kalan: Spoznavajmo glasbila (godala).
15.40 Utrinki iz literature - Dušan Mevlja: Satirične pesmi.
16.03 V svetu opernih melodij.
17.10 Zabavna in plesna glasba.
18.00 Družinski pogovori.
18.10 Kvarter Milan Stante igra jugoslovanska kola in pesmi.
18.30 Radijska univerza - prof. Leopold Petauer: Kruh v zgodovini-II.
18.45 Manuel de Falla: Fantasia Boetica.
20.00 Mladinska oddaja.
20.20 »Glasba ne pozna meja«. Javna oddaja Radia Köln.
TOREK, 9. OKTOBRA
8.50 Za dobro voljo igrajo kvintet Avsenik in Veseli godei.
9.15 Garcia Lorca - poet in dramatik.
11.15 Za dom in žene.
12.00 Slovenske narodne v priredbi E. Adamiča in Oskarja Deva.
12.40 Johannes Brahms: Madžarski ples.
13.30 Od arije do arije.
14.20 Zanimivosti iz znanosti in tehnike.
16.00 Sportni tednik.
18.30 Iz solistične glasbe slovenskih skladateljev.
20.03 Domače aktualnosti.
20.10 Poje zbor Fr. Prešeren iz Kranja p. v. Petra Liparja.
20.30 Radijska igra - Fischer: Večno breme.
21.15 Igrajo velik zabavni orkestri.
SREDA, 10. OKTOBRA
11.35 Radijska šola za višjo stopnjo - a) Dušan Kralj: Noč med slovenskimi polharji - b) Pavle Kalan: Spoznavajmo glasbila (godala) - ponovitev.
12.40 Ciganske melodije izvaja ansambel p. v. Antona Keceja.
14.05 Radijska šola za višjo stopnjo -

Hipoma se letalo dvigne in nato obrne v strmih spustu navzdol. Lahno kot muha sede na zemljo, drči še malo po tleh in obstane. Indio, ki je za vsako ceno hotel iz letala, joče od sreče in se zahvaljuje tisočerm svetelem. Da bi si obnovil krvni obtok v otrpilih rokah, stopicam okrog letala in opazim na krilih besedi »Choco - Platina« in ob pilotovem sedežu je montirana ter popolnoma pripravljena - strojniča.

BOGASTVO DEZELE

Med bohotnim bogastvom tropičnega rastlinja se ostro odráža zarjavela bodeča žica. Leseni stolpič, s katerega moli strojniča, stoji sredi skupine voščeni palm. Cim dlje korakamo, tem glasnejši, tem bolj oglušujoč postaja trušč strojev, tem brezupnejši. Nenadoma ob nizki zanemarljivi čuvajnici, se pred nami odpre vhod. Poln nezaupljivih pomislekov vstopim s svojo pleteno košaro na prepotnem hrbtu v drugi kolumbijski pekel, v rudarski revir Choca.
V tem peklu, ki bi za delničarje utegnil pomeniti raj, vlada čisto drugačen, mnogo brezobzirnejši in ostrejši ton. Ze vojaki pri vhodu so se odlikovali po surovejših potezah, bolj umazanih uniformah in dosti bolj čemerem obnašanju. In v upravnem uradu nas je nadrl Ladinec s kozjo bradico kot staropruske rekrute.
»Dvanajst ur na dan morate delati, lenuhari se pri nas ne, zapomnite si to! tako nam »ljubeznivo« pojasni »senor gerente« - tako se imenuje generalni direktor po špansko - pri tem si jezeno čupa svojo brado, dokaj nenavadno v Južni Ameriki, slično tisti »strieča Sama«, nato pa govori dalje: »Kdor pobegne, naj se pripravi, da bo bičan! Da, bičan, kajti samoobsebi umevno je, da bodo naši hrabri vojaki in izvrstni psi take zločince spet polovili. Petindvajset udercev z bičem, nato pa, ko bo hrbet spet zdrav, tako delo, da se bodo kosti krivile. Tako, zapomnite si to, zdaj pa pojdite k zdravniku in dajte se zepiti! Jutri ob šestih jutraj se za vas začne dan! - Lenuharjenja, kot je v navadi v Muzu, tukaj ni! - To je vse!»

Zasuče se na peti in izgine v svoji privatni pisarni. Potrti sledim pazniku v ambulanto. Pomenljivo se spogledujemo in Sam mi šepne na uho: »V Muzu smo bili caballeros, senores, amigos, tu o čem takem ni govora! Saj je tudi tam bilo vse skupaj le španjolsko blufiranje, ušesom je pa vendarle prijalo. Tu pa so vpeljali prave gestapovske običaje, se mi zdi. Tudi prav, tem hitreje se odpravimo odtod!«
Preden nas paznik pelje k cepljenju, se ustavi pred velikim pesjakom in nam pomiga. Obraze nekaterih mož zalije kri od togote, kajti tam v kletki se brez miru sprehajata gor in dol dva ogromna psa in buljita v nas s krvavo podplutimi očmi. Mirne duše lahko rečem, da nisem še nikoli in nikjer videl tako popadljivih in naravnost ogromnih bestij. Gotovo sta potomca tiste vrste mesarskih psov, ki je že izumrla in s katerimi so srednjeveški Španci gonili v svojih novih kolonijah golo Indiose v zveličavna nebesa. Seveda ni potrebno, da bi nam režeči se paznik še posebej razlagal, čemu rede tu te vrste zverine...
»Hoho, o pravem času prižgana dinamita patrona, ki jo vržeš pred tace, bi razpihala mrho v zrak brez sledu«, mi šepeta Sam v uho. Molče, povešenih glav korakamo v ambulanto. Repot bagrov polni zrak z monotonim truščem. Zdravnik nedoločene narodnosti nas sprejme, si vsakega posebej površno ogleda in nam precej surovo zarine dvojce injekcij v levo ramo. Med sivimi peščeniimi grči s prostornimi, plitvimi jamami, katerih ropočejo bagerji, ob njih pa z mrzlično naglico hite polnagi delavci, se vije mokrotna pot k barakam. Sredi tega sveta grozot, obdanega z žično ograjo in zastraženega s strojnimi, mrole tu in tam še vedno neznamni koščki pragozda - iz prejšnjega prejšnjega Chaparro - dreves, ki imajo tako trd les, da odleti sekira kot od kamna. In tu stoji še Palo araco, ki nam daje svetlorožnati lak, s katerim si štiriindvajset deklet iz Choca lepitičli svoje nohte. Tudi voščena palma se stoji; iz njenega soka delajo izvrsne sveče, ki osvetlujejo verske obrede po cerkvah in samostanih Bogoté. Skozi ograjeno področje pošilja Rio Choco rokav, ob njem pa rastejo Campanos, to je drevje, čigar debla bi vsaka ladjedelniška družba drago plačala. Ogromno praproti vidiš tu, pravlično lepe cvetke. Vse to rastlinstvo poznam iz braziljanske džungle.
Prav res se mi zdi, da so platina, smaragd in zlato le pojmi, izročili domišljije, ki jih je človeštvo zaznamovalo kot dragotnine, medtem ko leži pravo, resnično, pa še nedotaknjeno bogastvo dežele v njenih gozdovih. »Poglej, Sam, tole drevo pijače,

tu je Behuco. Njegov sok je zdaj v jeseni kisel kot kis, če pa ga piješ spomladi, je kot opojno vino«, opozorim Sama. »Skočas«, pravi Sam, »toda vrag naj me vzame, če bom čakal do takrat!«
Pod nekaterimi drevesi se zibljejo mrežnice. Gotovo je delavcem v silno zarjavelih kočah iz pločevine, ki jih vidiš vsepovsod, postalo prevročje. Dobro poznam ta drevesa, po katerih se vedno pno lane. Če presekata tako lano na dva dela, pričurlja iz nje okusna mlečnata tekočina.
»Tako, tu je vaš stan! Odeje - nepotrebne so tu, caracho - boste tudi še dobili!« nam pove vodnik in nas zapusti. Koyčke zmečemo v kot in s Samom zajahava mrežnici, ki že nihata v zarjaveli, na dveh straneh odprti in odvrtno po vlagi zudarjajoči baraki. Kaj počno drugi, naju ne briga. - Ta Choco je res nekaj posebnega!
Tako sva že potra kot bi bila tu že leta dolgo in meni je kot zaprti divji zveri, ki si z vsemi silami prizadeva, da bi se rešila v svobodo in se še krvavo maščevala.
Sam zdeha v zrak. Veliki podgani podobna živalica bliskovito šine po sobi. Ogromne pajčevine so razpete po kotih, muhe in hrošči capljajo v njih svoje smrtne pleše. Pod mrežnicami gomaze sluzasti ogrecl, prašički ostudne velikosti in mastnopolosčene stonoge in kačice si laste tla pod mrežnicami. Zunaj utripajo kot bliski pisani kolibriji. Skozi odprta vrata gledam zadnje ostanke pragozda. Nenadoma se del pragozda zamaje in zašibi, ogromen val prahu ga objame, silno grmenje mi zabobni na ušesa in ko se čez nekaj časa poleže oblak, ni koščka pragozda, ki je še pravkar stal, nikjer več... Le polgoli moški z lopatami, krampi in samokolicami se pomaljšajo iz polegajoč se prašne koprene... Spet je košček prirode poginil in se moral umakniti človeškemu pohlepu po bogastvu. Prvotna slika krasnega drevja in cvetja je zatonila v nepovrat, raztrgana na tisoče koscev, na njeno mesto je stopila nova, gola in odurna, brez duha...
Zamazan dedec stopi k nama: »Odeje, tobak in papir z vžigalicami! In steklenica žganja za vsakega. Vse na predujem!« vreči in nama zmeče našeto pred noge, razen steklenice seveda, ki ju pritiska nežno na kosmata prsa. »Ali hočete sveder za izdiranje zamaškov?« vreči dalje. Sam prikima: »Sem ž njim!« Le odprl steklenico, odpij sam prvi požirek, preden se kot pobereš k vragu!« Potem pa sva spet sama. Samu se svetijo oči, kajti v naglih požirkih je popil precejšnjo množino žgane bogastvo dežele.

Utonil je deček

(Nadaljevanje in konec)
Na bregovih Ljubljance se je bila zbrala množica radovednežev. Med njimi se je pojavila tudi uboga Petrova mati, ki jo je spremljala Mina. »Matijevka, tamle je videti nekaj. Izgleda, da je otroška roka!« je spregovorila soseda Brinjevka. Vse se je ozrlo v smer, ki jo je nakazala s prstom soseda — bila pa je samo oguljena veja, ki je brzela z vodo neznanu kam...

posebnega truda se je prikobal do brega onkraj Zmajskega mostu. »Saj sem vedel, da ne bom utonil!« je zmagovalno vzdihnil, ko se je vzpenjal po bregu. »Ne, moker pa ne grem domov!« je modroval ter odhlačal čez Zmajski most na Ljubljanski grad. »Na okopih se bom docela in v miru posušil, potem pa naj bo, kakorkoli že bo!« si je dajal poguma, ko je sopihal po Študentovskih ulicah. Za

Prav gotovo bi si Peter še naprej na ta način vlival pogum, da ga ni iznenada predrnila govornica. Ob poti, pod višočo senošetjo, sta sedela na klopi dva moška, vsa zaverovana v popoldanski ljubljanski dnevnik »Slovenski narod«.

»Janez, beri! Še sedaj niso našli fantina! Ej, prav gotovo je zdaj že med skalami na Fužinah!« je dejal starejši svojemu drugu, ki je pričel glasno brati dnevno novico: »Utonil je deček. — Danes popoldne so se igrali na levem bregu narasle Ljubljance otroci, ki bivajo v bližnjih hišah. Neka skupina razigrancev je spuščala po pobesneli vodi papirnate čolničke, pa je pri tem malemu P. M. spodrsnilo in znašel se je v penastih valovih. Do sedaj, ko to poročamo, otrokovega trupca še niso našli. — Še in še svetujemo: Starši, pazite na svoje otroke!«

Petru je zastala za hip sapa. Obstal je ter hotel zaklicati: »Saj ni res, kar pišejo! Glejte me, tu sem; in živ in zdrav sem!« Pa se je tisti hip premislil; na glas se je zasmejal ter spustil v tek. Dirjal je proti domu, da pove materi: »Mamka, nič se ni zgodilo, prav nič hudega ni bilo! Na Ljubljanskem gradu sem bil; na okopih sem se sončil in lepo je bilo! Glej, kako močno me je sonce ožgalo!« Da mu je Ljubljanka odnesla klobuk, ki ga bo izdal, nato še pomislil ni.

Ko je Peter stal doma pred materjo in očetom, pred sestro Mino in stražnikom, se je krepko odrezal: »Saj nisem padel v vodo! Na okopih sem bil! Če bi bil padel v vodo, bi zdajle gotovo ne bil več živ. Saj piše v »Narodu«, da je v Ljubljanci utonil deček, ki ga še niso našli.«

»In kje je klobuk?« je strogo vprašal oče.

»Vzela ga je Ljubljanka«, je iztisnil Peter še iz sebe, nato pa se mu je zameglilo pred očmi in že je ležal nezavesten pred materinimi nogami.

Dolg je bil spanec. Ko se je Peter prebudil iz dolgega sna ter zagledal pred seboj zdravnika, ki ga je dobro poznal, saj ga je dnevno srečaval, je zaskrbljeno vprašal: »Ali bom zares moral umreti? Zaradi papirnatih čolničkov, zaradi mojega brodovja, zaradi našega brodovja, da sem obsojen na smrt!«

»Umiri se, otrok!« je dobrodušno tolažil zdravnik. »Predolgo si se sončil oni dan na okopih, zato imaš danes vročino!«

In — v resnici: Peter je preboleval težko vročino bolezen, in božjasten je postal in nihče mu ni smel spomniti vode, ki mu je skoraj prinesla smrt.

Naš fant gre o šolo

Kam fantu se našemu danes mudi? Zakaj tako urno po cesti hiti? Ne zmoti ga muca, ne kuža, kolo. Mar fant naš boji se, da pozen ne bo?

In kaj ves drugačen se danes mi zdi? O glej! Tam na rami mu torba čepi. A v torbi so zvezki in knjige, pero. Naš fant gre v šolo, to ni kar tako.

Pozabljena žoga je, skiro in lok. Med staro naj šaro gre medved ubog, s pajacom zdaj sestrica naj se igra. Fant pisal bo, risal in bral bo za dva.

Ze v šoli ga čakajo nove stvari: Tam tabla je, kreda, zelene klopi! V razred že prvi naš Janezek gre. In Jure, Marjetka, Matiček, Anže!

Milena Kompare

Matijevka si je zakrila obraz z rokama ter vsa iznemogla in obupana zakričala: »Otroka mi dajte! Mojega otroka, mojega Petra mi vrnite!« Mina se je plaho stisnila k žalostni materi; blesta usna so nekaj šepetala, rotila so nebo...

»Zdaj ali pa nikoli več!« je šinilo Petru v možgane, ko je zagledal nad seboj košato vejo. Pričel je udarjati z nožicami in ročicami in posrečilo so mu je zgrabiti ogromno vejo. Brez

množico, ki je bila zbrana na bregovih Ljubljance, se ni zmenil; za nje ga je bilo trenutno najvažnejše: — »Posušiti se moraš, fant!«

In posušil se je, le strah mu je ostal v kosteh.

»Le kaj poreko doma?« si je končno zastavil vprašanje, ko se je sedmo uro spuščal po višočih grajskih travnikih v mesto.

»Nič hudega ne bo! Važno je, da sem se posušil, da sem živ! Vse drugo bo že kako!« je modroval.

Zajček Hitropetec se je bahal pred brati zajci: »Jaz nasem tak bojazljiv zajec kot ste vi! Jaz ne poznam strahu, jaz sem najpogumnejši zajec kar jih je kedaj bilo!«

Tolkel se je po prsih in junaško gledal brate zajce.

»He, he, ti pa pogumen«, so le-ti ugovarjali, »od kedaj pa? Lovca se še tako bojiš, prav tako njegovega psa!«

»Odslej se ne bojim niti hudega lovca niti njegovega psa!« je junačil zajček Hitropetec.

»He, he«, so se spet zaheteli brate zajci, »pa si kupi puško in bridki nož, pa pojdi nad lovca!« so dejali.

In je šel zajček Hitropetec ter si kupil strašno puško in bridki nož. Celo lovskega klobuka s peresom divjega petelina ni pozabil. S puško na rami in z bridkim nožem za pasom je stopil pred brate zajce.

»Hej, vi bojazljivci«, je dejal, »vidite? Sedaj sem tudi jaz lovec in pravim vam, gorje lovcu in njegovemu psu!«

»Glej, glej,« so se čudili brate zajci, »naš Hitropetec kani res nad lovca!« so menili in bili nanj ponosni.

V. D.

je napočil čas, ko ima priti lovec, ga je pričelo tresti.

»Preklemanska zima!« je pomislil, čeprav ni bilo pozimi, nego je bilo sredi vročega poletja.

Na koncu dolge njive se je prikazal lovec. Počasi je hodil ob robu njive in pred njim je tekla pes. Tedaj je zajček Hitropetec poskočil, odvrnil strašno puško, bridki nož in klobuk ter stekel kar so ga nesle noge v varno zavetje.

Bratje zajci so zajčka Hitropetca zasmehovali in to po pravici, kajti prazno bahanje se vedno maščuje. Zajec pa ostane zajec.

Dragi cicibančki in pionirji!

Saj pravim, pravim, da je potrebno samo razpisati nagradno križanko, pa je poplava pisem tu. Seveda o počitnicah ni bilo ne duha, ne sluha o kakem pismu — pa še prosil sem, da mi malo opišete svoje letovanje, pa lenuharjenje tam ob morju, o, redki piščiki so se me spomnili, in še tista pisma so bila tako nevsmljivo skopa. Pravim, da se mi je te dni godilo prav tako, kakor pridediteljem nedeljske tombole v Kranju, ki so imeli pred seboj desetisoč in še več nevkakanih iskalec sreče, motorni kolesi, po katerih so ti tisoči hrepeneli, pa samo dve. No, pa sem ta veliki kup pisem le počasi razvrstil in pregledal in zavrtel nesrečni boben sreče. In sreča se je skoraj raztreščila na vse štiri strani neba, izrežani so bili:

Sorn Sonja, dijakinja, Domžale. — Raztresen Anka, učenka III. razreda Zg. Bela 10. — Stara Anica, učenka II. razr. »Dom Planica«, pošta Rateče.

Izbebankam bomo poslali obljubljene knjige po pošti. Vsem tem želimo mnogo lepih uric pri branju knjig.

In vi, dragi cicibančki in pionirji, ki ste tokrat padli skozi rešeto, nikar ne obupajte, vas bo pa drugič sreča poiskala. Pa še nekaj bi rad pripomnil. Tudi tokrat sem dobil nekaj pravih rešitev, ki niso bile podpisane - razumljivo, da sem jih vrgel v koš in ne v boben. Reševalcem iz Kranja pa to-le: večkrat menda vas zanese pot na Koroško cesto, pa oddajte drugič svoja pisma kar v uredništvu. Ostali pa pošiljajte vse prispevke na naslov: Glas Gorenjske, uredništvo mladinske priloge, Kranj.

Erni Roblekov iz Tržiča pa to: Hvala ti za lepe pozdrave. Veseli me zelo, da rada prebiraš našo prilogo in da ti ugajajo predvsem uganke, ki jih sama rešuješ in pa povesti. Poslano uganko bom pa kar tu priobčil. To si bodo razbijali pionirji glavo, ko bodo z lučjo opoldne iskali čudni besedi. Uganka:

Ce me bereš naprej, povem ti gozdnega pičca, če me bereš nazaj pa tečno jed za kmetiča.

Dedek Kosobrin

ZA SMEH IN DOBRO VOLJO

Očka: »Sinko, stopi pred ogledalo in poglej, če si se dobro umil!«

Sinko: »Oh, očka, saj to ni potrebno, ko pa vidim to dobro na brisačici.«

Danilo se je, ko je na robu gozda čakal na lovca in njegovega psa. Strašno puško je imel položeno pred seboj, bridki nož pa je ležal pripravljen ob strani.

Caka, čaka in ko se mu je zdelo, da

Novе uganke — nove zanke

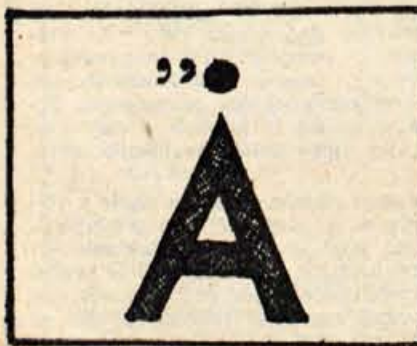
Riba ni — se v vodi šeta, ni ne ptič — po zraku leta, krt še manj — pod zemljo rije, niti zmaj — čez morja vplje. Kdo je ta, ki vse to zna? Ciciban ga vsak pozna!

(Clovek)

Možiček in ženica sta, ki drugega ne delata, kot, da na vreme gledata.

(Vremenska hišica)

Rebus

(Kandata)

Tatovi, čarodeji so: Skoz stene se prikrađejo, ničesar nam ne vzamejo, le nas same ukradejo. Nas v zemlje daljne vodijo, pa križem kražem blodijo. Vendar, ko noč spet proč zbeži, za njimi nič več ni sledi, vsak se od nas doma zbudi.

(Sanje)

V zanko zajec se je ujel, v zanko sredi pota, ven se ne izmota. Mislite, da bo verjel, da je narejena, pa da je spletena le iz žarkov zanka ta? Ne! Premalo on še zna!

(Snop žarometov, v kateroga se ujame zajec)

Vse novice, ki jih zve, čez sedem hribov koj pove!

(Radio)

Drug za drugim letajo, ob letu venček spletejo, pa se nikoli ne ujamejo?

(Dnevi)

Nima krampa, ne motike, vendar koplje brez spotiče, noč in dan in dan in noč!

(Krt)